

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENECEC

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratoma:
Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Domačim kruha.

Kakor smo že poročali, se je te dni v mi-
nistrstvu za socialno politiko — povodom pri-
tožbe nekaterih držav — vršila anketa v vpra-
šanju zaposlitve tujih delavcev v naši državi,
oziroma zaščite domačega delavstva. Ta an-
keta je prišla do zaključka, da je treba z ozi-
rom na to, da je tudi veliko naših ljudi zapo-
slenih po tujih državah, omiliti postopanje, ki
je bilo v zadnjem času usmerjeno na omejitve
zaposlitve tujcev po naših podjetjih. V tem
zmislu torej namerava g. minister za socialno
politiko izdelati nov pravilnik, v katerem se
bodo, kakor je izjavil, uveljavljali interesi ene
kakor druge strani.

Mi smo daleč od vsakega šovinizma in so-
vravanja tujcev in mi bi najrajši zastopali sta-
lišče: delavcu in delu prosta pot, naj pride
odkoderkoli in naj bo katere hoče narodnosti.
Toda živimo žal v anormalnih časih, v težki
gospodarski in socialni krizi in stiski, v naši
državi vlada danes povsod velika brezposel-
nost, pri nas je na tisoče ljudi, ki zastoj išče-
jo dela in zaslužka, mi se nahajamo takorekoč
v silobranu, zato nam ne more biti vseeno,
kaj bo g. minister za socialno politiko v pre-
dloženi vprašanju ukrenil, in moramo abso-
lutno zahtevati, naj se tudi v bodoče strogo iz-
javlja načelo skrajnega omejevanja dotoka tu-
jih delavcev v našo državo po eni strani, a po
drugi strani načelo, da se iz naših podjetij od-
stranijo tujci, ki so tam nepotrebni oziroma
nadomestljivi z domačini. Vsekakor pa mora-
jo biti popolnoma izključeni od zaposlitve v
naši državi tuji nekvalificirani delavci, kajti
takih ljudi imamo tu doma v izobilici in nika-
kor ne gre, da bi tuj dninar odjedal kruh do-
mačemu dninarju.

G. minister hoče zavreči dosedanja pra-
vilnik. To je čisto prav. Saj ta pravilnik je
imel več slabega na sebi nego dobrega. Bil je
birokratičen stvar, ki je pomenil samo nepo-
trebno šikaniranje podjetij; ako je na primer
kako podjetje nujno potrebovalo iz inozem-
stva delavca profesionalista, specialista, ki ga
tu doma ni moglo najti, potem je moralo prej
prehoditi cel labirint najrazličnejših instanc in
čakati po cele mesece, da je dobilo slednjič
dovoljenje za uposlitev dotičnega tujca. To
naj se odpravi. Ako potrebuje kako podjetje
kvalificiranega delavca iz inozemstva, potem
naj mu bo omogočeno, tega delavca brez vsa-
kih ovir in težav takoj si dobiti, in sicer na
lastno odgovornost. To se pravi: potem ko je
že vzelo podjetje takega delavca-inozemca v
svoj obrat, mora izkazati pristojni oblasti 1.
kvalifikacije tega uslužbenca in 2. njim skle-
neno pogodbo, 2. pa izkazati, da je takega
delavca v naši državi iskalo, a ga z enako
kvalifikacijo in za enako plačo ni moglo do-
biti. S tem bo dana zadostna varnost proti
vsaki zlorabi, oblastem pa omogočena zanes-
ljiva kontrola. In sploh ne sme v celem vpra-
šanju biti merilo (kakor doslej) to, koliko je
tujcev in iz katerih držav v kakem podjetju
zaposlenih in odkdaj in za kako dolgo, ampak
samo to: ali imajo resnično kvalifikacijo za
svojo službo in ali so zares neobhodno po-
trebni, oziroma nenadomestljivi z domačinom.

Anketi je bila predložena tudi statistika,
ki je pokazala, da je več naših ljudi zaposle-
nih po tujih državah kakor pa tujcev v naši
državi — in to je tudi najbrž vplivalo na že
omenjeno liberalno stališče, ki je prodrlo na
anketi. Toda to statistiko moramo v toliko po-
praviti, da je le število naših nekvalificiranih
delavcev-izseljencev večje, število naših kvali-
ficiranih delavcev, ročnih in intelektualnih, v
tujini pa brezprimerno nižje napram številu
tujcev naseljenih v naši državi. Po neki stati-
stiki iz leta 1922. je bilo v jugoslovanskih pod-
jetjih zaposlenih okoli 40.000 nedomačinov,
poglavito intelektualnih delavcev in profe-
sionistov. To število se od tedaj gotovo ni do-
sti premaknilo. Kje je le petina tega števila,
kolikor je vsega skupaj Jugoslovancev kvalifi-
ciranih, duševnih in fizičnih delavcev zaposle-
nih po tujini?

Zato pa je opravičeno vprašanje: ali je ta
nasa tujcev po naših podjetjih res vsa neob-
hodno potrebna in nenadomestljiva? In toliko
bitnejša je potreba, da se tukaj enkrat pro-
vede korenita revizija. Ministrstvo za socialno
politiko je v zadnjih treh letih obračalo svojo
pozornost največ na omejevanje daljnega do-
toka tujih delavskih moči v našo državo, sko-
ro nič pa se ni pobrigalo za prekontroliranje
vseh teh tujcev, ki so že od prej nastavljeni po

najrazličnejših podjetjih. Kakor nam je zna-
no, je to ministrstvo sicer opetovano zahte-
valo od podjetij vseh mogočih podatkov o za-
poslenih tujcih, toda tega, kar je najvažnejše
za presojo, ali je njih zaposlitev opravičena,
namreč izkazov njihovih kvalifikacij ni nikdar
zahtevalo. Priporočamo g. ministru za social-
no politiko, da poseže tudi po tem sredstvu, ki
je vsekakor najpraktičnejše in najsigurnejše.
Kolikor so nam razmere znane, bo rezultat v
premnogih slučajih presenetljiv: izkazalo se
bo, da ni za uposlitev tujca vedno merodajna
faktična potreba, pač pa vsakovrstni drugi mo-
tivi — pokazala se bo zlasti tendenca gotovih
tujih podjetij na naši zemlji, rajši imeti v
službi svojega človeka, četudi slabše kvalifi-
ciranega, nego pa našega človeka z bolj kvali-
fikacijo. In potem bo g. minister lahko pra-
vično presodil in odločil, kdo sme ostati, a
kdo mora iti. Torej samo individualno se da
to vprašanje dobro in pravično rešiti; šablon-
sko pa nikakor ne, tudi z najboljšim pravilni-
kom, ne da bi se prizadele krivice. Stvar bo

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Na Hvaru si je
kralj ogledal v franciškanskem samostanu raz-
ne znamenite slike, med katerimi se nahaja
tudi ena Michelangelova slika. Kralj se je v
največjem dežju vrnil na ladjo in odpeljal na
Vis. Ta vožnja se je vršila med velikim vihar-
jem. Kralj se je s svojim spremstvom z ladje
Karadjordje .. ladjicami prepeljal na obrežje.
Njegov prihod so naznanili topovski strel in
zvonovi. Ljudstvo je kralja navdušeno spre-
jelo. Kraljevski par se je napotil v župno cer-
kev k molivi. Tačas je masa ljudstva prebila
kordon policije in se prerila do kraljevskega
para.

Kralj se je z isto ladjo vrnil v Split. Med
potom je bil hud nalive. V Splitu ga je prič-
kovala velikanska masa ljudstva. Sprejem je
bil tak, kot ni bil v nobenem drugem mestu
in kakršnega dosedaj še sploh ni bilo. Silne
množice ljudstva so prišle iz okolice v Split,
tako da je bil ves prostor ob splitski obali
veliko premajhen za množični svet, ki se
je zbral v Splitu. Prihod kraljeve ladje Ka-
radjordje v splitsko luko so naznanili s topov-
skimi streli, z zvonjenjem v vseh cerkvah in z
godbo na vseh parobrodih, ki so bili lepo
okrašeni. Kralj se je izkrcal. Splitski župan
Tartaglia je imel pozdravni govor. Kraljica je
dobila šopek cvetja. Navzoči so bili zastopniki
oblasti, med njimi je bil dr. Ante Trumbić.
Kralja so v lepo okrašenem vozu, katerega
je vlekle šest belih konj, peljali z obale skozi
mestne ulice do Dioklecianove palače. Spre-
mljala ga je kraljeva konjenica. Od tu je pot
nadaljeval peš. Pred vratmi katedrale ga je
z duhovščino pričakoval škof dr. Bonefadić. V
pozdrav mu je zazvonil veliki zvon v zvoniku

Kralj je bil hud nalive. V Splitu ga je prič-
kovala velikanska masa ljudstva. Sprejem je
bil tak, kot ni bil v nobenem drugem mestu
in kakršnega dosedaj še sploh ni bilo. Silne
množice ljudstva so prišle iz okolice v Split,
tako da je bil ves prostor ob splitski obali
veliko premajhen za množični svet, ki se
je zbral v Splitu. Prihod kraljeve ladje Ka-
radjordje v splitsko luko so naznanili s topov-
skimi streli, z zvonjenjem v vseh cerkvah in z
godbo na vseh parobrodih, ki so bili lepo
okrašeni. Kralj se je izkrcal. Splitski župan
Tartaglia je imel pozdravni govor. Kraljica je
dobila šopek cvetja. Navzoči so bili zastopniki
oblasti, med njimi je bil dr. Ante Trumbić.
Kralja so v lepo okrašenem vozu, katerega
je vlekle šest belih konj, peljali z obale skozi
mestne ulice do Dioklecianove palače. Spre-
mljala ga je kraljeva konjenica. Od tu je pot
nadaljeval peš. Pred vratmi katedrale ga je
z duhovščino pričakoval škof dr. Bonefadić. V
pozdrav mu je zazvonil veliki zvon v zvoniku

na ta način sicer zahtevala mnogo truda in
časa, a tu gre za kruh za naše ljudi. Pripom-
niti pa moramo še, da poleg strokovne kvali-
fikacije tujca mora seveda odločati tudi nje-
gova moralna kvalifikacija: Ljudje, ki žive
med nami in jedo naš kruh že deset ali dvaj-
set let, pa niso našli niti za vredno, da bi se
naučili našega jezika, — njih ne potrebujemo.

Kakor rečeno: mi nikakor nismo proti
tujcem v naših podjetjih. Vemo, da je mnogo
strok, kjer se nimamo na razpolago dovolj ali
pa sploh ne domačih moči. Potrebujemo zato
znanja in dela tujih strokovnjakov. Vemo pa
tudi, da se gode mnoge nepravilnosti, da se
zlorablja naša gostoljubnost in tolerantnost.
Proti temu je treba nastopiti — in pa krivica
se ne sme nikomur goditi: ne domačinu ne
tujcu. Najmanj pa se sme dopustiti, da bi ne-
poklican tujec sedel na mestu, ki po vsej pra-
vici pripada našemu človeku. Na svoji zemlji
ima prvo pravico do kruha domačin. Povsod
po svetu velja to pravilo, veljati mora tudi pri
nas.

Belgrad, 30. 9. (Izv.) Povodom skrajšanja
kraljevega potovanja po Dalmaciji je bil v
Splitu izdan sledeči komunikat: Še v Tivtu je
kralj na prošnjo vladnih članov, ki so ga
spremljali, vsled neodločljivih državnih po-
treb program svojega potovanja nekoliko
skrajšal. Raditega mu ne bo mogoče obiskati
nekaterih krajev v severni Dalmaciji.

Belgrad, 30. 9. (Izv.) Povodom skrajšanja
kraljevega potovanja po Dalmaciji je bil v
Splitu izdan sledeči komunikat: Še v Tivtu je
kralj na prošnjo vladnih članov, ki so ga
spremljali, vsled neodločljivih državnih po-
treb program svojega potovanja nekoliko
skrajšal. Raditega mu ne bo mogoče obiskati
nekaterih krajev v severni Dalmaciji.

velikem številu, mislijo, da ta problem, ki je
ostal nedotaknjen in na strani, pride sedaj
na dnevni red. Treba ga je likvidirati.

Da se preizkusi položaj, je potrebno, da
se okrog 15. oktobra skliče narodna skupšči-
na, ki bi tudi pretresala vprašanja, ki so jih
skupščinski odbori že obdelali in za katerih
rešitev je potreben pristanek plenuma narod-
ne skupščine.

Kakor je Vaš dopisnik zvedel iz zanes-
ljivih virov, gre tu samo za izgovor, da se
parlament zbere. Pri tem sklicanju narodne
skupščine gre za to, da se poslanci zberejo v
kar največjem številu v Belgradu ter da se
tako ustvari možnost za kar največje in naj-
popolnejše, pa najzdravješe sondiranje terena.
Ne izključuje se, da bi se takoj po sestanku
narodne skupščine, ki bi bila kratkotrajna,
postavilo na dnevni red vprašanje reševanja
notranjepolitičnega položaja, ki bi moral biti
do rednega sestanka narodne skupščine jasen
in odločen.

Politični krogi so zelo nezadovoljni s po-
ložajem. To nezadovoljstvo je veliko, ker se
ne širi samo med opozicijo, ampak tudi med
vladnima strankama. Težo položaja kaže tudi
Radičeva skrb, kateremu se mudi s prihodom
v Zagreb. Od tam se pripravlja na odhod v
Belgrad, da popravi, kar je otežkočil s svoji-
mi govori v Zenevi.

Sporodno z Radičevim prihodom se javlja
prihod drugih prvakov HSS. Kakor je danes
razpoloženje v vrstah NRS, ni izgledov, da
bi se ta položaj nadaljeval, ne da bi podlegel
tistim spremembam, katere vobče smatrajo za
potrebne. Vsi politiki, ki se sedaj mude v
Belgradu, so prepričani, da bodoči parlament
ne bo mogel živeti pod tistimi avspicijami, pod
katerimi je prejšnji umrl. Nedelavnost vlade
same dokazuje nesolidnost položaja in nemož-
nost, da bi se ta vlada kot taka predstavila
narodni skupščini.

Ko se bo povrnil kralj, je verjetno, da bo
vlada te dni imela par sej, ki bodo najbrž
poslednje v tem smislu in v tem redu, kakor
je vlada sedaj sestavljena.

To jesen mislijo, da bo politično življenje
zelo živahno in da se bo izvršilo več rešitev,
kar je pravično ne samo za eni ali drug del
v državi, ampak za vse tri narode naše države.

Radić se vrnil v Zagreb. — Radić bi rad postal podpred- sednik vlade.

Zagreb, 30. sept. (Izv.) Nocoj ob 8. uri
20 minut se je vrnil iz Zeneve Stjepan Radić
s soprogom. Državni podtajnik dr. Krnjević je
še ostal v Zenevi. Na kolodvoru so Radića
sprejeli člani vodstva HSS. Vašemur dopisni-
ku je Stjepan Radić izjavil, da je bilo v Zene-
vi lepše, kakor je pričakoval. Iz radičevskih
krogov se izve, da se je baje s strani zastop-
nikov radikalne stranke in Nikole Pašića na
sestanku s Stjepanom Radićem v Franciji po-
krenilo vprašanje, da bi Stjepan Radić sode-
loval v vladi kot njen podpredsednik. To
vprašanje se bo rešilo takoj po vrnitvi Ni-
kole Pašića v Belgrad.

Nov načrt ljudskoškolskega zakona.

Zagreb, 30. sept. (Izv.) Vaš dopisnik je
izvedel, da se v ministrstvu prosvete dela na
to, da se zakonski načrt o osnovnih šolah, ki
je že bil predložen parlamentu, umakne in ga
izdela nov načrt na povsem novi podlagi.

Vprašanje inozemskih delav- cev. — Grško-jugoslovanska pogajanja.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Francoski posla-
nik Grenard in avstrijski poslanik Höffinger
sta obiskala pomočnika zunanjega ministra
Jovo Markovića, da se informirata o rezultatu
interministerialne konference o vprašanju tu-
jih delavcev. Jovo Marković ju je informiral
o rezultatu. Razen teh dveh je bil pri Marko-
viću tudi grški poslanik Polikroniadis. Izrazil
je nado, da se bodo čimprej obnovila poga-
janja med obema državama o zavezniški po-
godbi. Ob priliki prihoda Polikroniadisa v Bel-
grad so atenski listi poročali, da se je pred
odhodom iz Aten v zunanjem ministrstvu dol-

Pred važnimi izpremembami v naši notranji politiki.

SKRIVNOSTNE NAPOVEDI. — S SEDANJIM POLOŽAJEM NI NIČE ZADOVOLJEN. —
SEDANJA VLADA DOLGO NE OSTANE. — NAJBOLJ PEREČE VPRAŠANJE JE VPRA-
ŠANJE SLOVENIJE. — RADIĆ V VELIKIH SKRBEH. — RR POTREBUJE POPRAVILA.

Belgrad, 30. sept. (Izv.) Politično mrtvilo,
ki je trajalo preko dva meseca, ponehuje. Te
dni se pričakuje skorajšnji povratak kralja.
Menijo, da se bo z njegovim prihodom seda-
nja faza mrtvila popolnoma prekinila. Priha-
jajo glasovi o prihodu dveh odličnih politi-
čnih osebnosti, ki se bosta sestali v Belgra-
du, da premotri politično stanje, ki je na-
stalo po sestavi RR koalicije.

Nagla vrnitev kraljevskega para zanima
vse politične kroge, ki se sedaj nahajajo zelo
mnogoštevilno v Belgradu. Velika skrb vlada
radi političnega položaja, ker se čuti, da spo-
razum RR ne zadovoljuje potreb v državi. Ra-
ditega bo treba našo notranjo politiko prenesti
na druga tla, ki bodo za sebe imela kar naj-
več pristanka našega srbo-hrvatsko-slovenske-
ga ljudstva.

Tukajšnji politični krogi mislijo, da po-
menja prekinjenje kraljevega potovanja željo,
da se nerodna skupščinska sešanja in da začne
s stvarnim delom in da bi se opazili učinki
tiste politike, katera je bila cilj ustvaritve no-
ve vlade. Od novoustvarjenega položaja nista
ne narod ne država razen posameznih nosil-
cev koristilej občutila nobenih koristi. Tako

stanje se ne sme podaljševati. Zato politiki
odobravajo vse, kar tira narodno skupščino iz
stadija neaktivnosti.

Brezdvoma je kraljeva prisotnost potreb-
na radi zastoja v razmerju med obema koali-
ranima vladnima strankama. Odnosaje med
obema vladnima strankama je treba premo-
triti, preden se sestane narodna skupščina na
novo zasedanje, ki se prične z 20. oktobrom.
Znano je, da Pašić ni podpisal sporazuma,
kar pomenja, da velik del radikalov ni spre-
jel sporazuma. Zato vsi politični krogi sma-
trajo, da bo nastopajoča jesen prinesla nov
političen razvoj.

Reševanje hrvatsko-srbskega vprašanja
ne pomenja reševanja državne krize.
Mnogi radikali se strinjajo s tem, da bi se-
danji položaj ostal, ako bi se v njem izvršilo
vsaj toliko popravkov, da bi se jeseni rešili
lahko tisti problemi, ki so ostali letos nere-
šeni. To je, kar je naglasil Ljuba Jovanović
v svojem poslednjem intervjuju pred svojim
odhodom iz Belgrada, da namreč sestava in
ustvaritev RR vladne koalicije pušča eno vpra-
šanje odprto, to je vprašanje Slovenije.

Politični krogi, pa tudi sami radikali v

go razgovarjal z zunanjim ministrom Rendisom. Pri tej priliki je dobil instrukcije, da naj bo popustljiv v vprašanju proge Gjevge-lja—Solun in da sprejme solucije, kakršno je nedavno sprejel dr. Ninčić. Kar se tiče svobodne cone v Solunu, je skušal novi poslanik predložiti nov način rešitve tega vprašanja, to je, da se grška in naša svobodna cona spo- jita in skupno upravljata.

JUGOSLOVANSKO-BOLGARSKA POGAJANJA.

Belgrad, 30. 9. (Izv.) Naš poslanik v So- fiji Rakić je prispel v Belgrad. Obiskal je po- močnika zunanjega ministra Jovo aMrkovića. Z njim je dolgo časa konferiral o raznih vpra- šanjih, ki so v zvezi s pogajanjimi med obema državama o odkupu bolgarskih drž. domen zemlju.

Kongres angleške delavske stranke.

London, 30. sept. (Izv.) V ponedeljek do- poldne so otvorili zborovanje zastopnikov De- lavske stranke v Liverpoolu. Navzočih je okoli 1000 delegatov. Za predsednika kongresa je predlagal Mac Donald predsednika železničar- ske organizacije Crampa. V svojem otvori- tvenem govoru je Cramp naglašal, da je stran- ka razočarana nad reformami, ki jih je začela bivša delavska vlada, toda tedanje izkušnje so dokazale, da bo stranka pri vsakem svojem koraku naletela na odločen odpor buržuazije. On je prepričan, da se bo dal ta odpor prema- gati samo s parlamentarnimi in ne z revolu- cionarnimi metodami. Stranka priznava sicer razredni boj, toda v programu stranke ni re- čeno, da hoče posedovati razred v interesu delavstva uničiti, ampak stranka bo poskušala državo organizirati na združni podlagi. Konč- no je Cramp apeliral na vlado, naj ne rabi nasilja, ampak naj omogoči miren prehod iz kapitalistične v socialistično družbo.

Tekom dopoldanske razprave je prišlo do ostrega boja v vprašanju ali prizna stranka komuniste ali ne. Predlog, da se komuniste prizna, je propadel z 2.7 milijoni glasov proti 480.000 glasovom.

Mac Donald je v razpravi glede sprejema komunistov izjavil: »Če bi bil jaz komunist, ne bi hotel biti član delavske stranke, ampak bi ustanovil lastno stranko in bi poskušal ma- se pritegniti k sebi.«

Pogajanja za varnostno pogodbo.

Berlin, 30. sept. (Izv.) Konferenca mini- strov za zunanje zadeve se bo začela 5. okto- bra v Locarnu v Švici. V Locarnu je za konfe- renco že vse pripravljeno. Direktno telefonske linije vežejo mesto z vsemi središči velike politike, za delegate pa so preskrbljena udob- na stanovanja in velike razpravne dvorane.

Berlin, 30. sept. (Izv.) Zastopniki Nem- čije so v Londonu in v Parizu pri izročitvi nemške note ustmeno izrazili željo, da bi se pred konferenco razčistila vprašanja o vojni krivdi. To željo sta angleška in francoska vla- da gladko odklonili. Nemška vlada je vzela odklonilni odgovor molče na znanje.

Boji v Maroku.

Pariz, 30. sept. (Izv.) Agence Havas po- roča iz Feza: Napovedana velika ofenziva za zavzetje Aidira je vprašane nekaj ur. V oko- liči Melile so si Španci podvrgli plemo Beni- Said.

Pariz, 30. sept. (Izv.) Vlada je vzela de- misijo maršala Liautheya na znanje.

BOJI V SIRIJI.

Beirut, 30. sept. (Izv.) Francozi so utrdbo Sueda razdeljali. Vrše se priprave za novo ofenzivo.

MEDPARLAMENTARNA KONFERENCA.

Newyork, 30. sept. (Izv.) Za predsednika medparlamentarnega kongresa v Washingtonu so izvolili senatorja Mac Kinleya.

ITALIJA IN RUSIJA.

London, 30. sept. (Izv.) »Daily Mail« po- roča, da je Mussolini ponudil Rusiji zvezo z Italijo. Italijanska diplomacija se trudi, da bi Nemčijo odvrgla od podpisa varnostne po- godbe.

MUSSOLINI TEZKO BOLAN.

London, 30. sept. (Izv.) »Daily Mail« po- roča, da je Mussolini duševno in telesno po- polnoma str. Nedavno ga je prišla božjast. Trpi baje na isti bolezn kakor Lenin.

ČIČERIN V BERLINU.

Varšava, 30. sept. (Izv.) Čičerin je včeraj odpoval.

Berlin, 30. sept. (Izv.) Čičerin je danes prišel v Berlin. Na kolodvoru so ga pozdravili člani ruskega poslaništva in zastopniki nem- ške vlade.

KITAJSKO VOJAŠKO POSLANSTVO V MOSKVI.

Moskva, 30. sept. (Izv.) V Moskvo je pri- šla kitajska delegacija, ki jo je poslal v Rusijo kitajski maršal Feng.

Obleke, dežne plašče

POVRŠNIKE, RAGLANE itd. za gospode, dečke in fante kupite najceneje v naši detajlji trgovini na Erjavčevi cesti št. 2 (nasproti Dramskega gledališča). — Konfekcijska tovarna

FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA
Brezkonkurenčne cene! — Dobro blago in solidna postrežba!

Prosveta.

ERIK WASMANN.

Dne 28. septembra je praznoval v kole- giju Sv. Ignacija v Valkenburgu na Holand- skem (v bližini Aachena) jezuit Erik Was- mann 50 letnice svojega redništva.

Kakšni sijajni uspehi na polju naravo- slova so nerazdružljivo zvezani s tem ime- nom! Wasmann spada brez dvoma med naj- večje moderne naravoslovce. Malo jih je, ki bi bili tako silno vplivali na razvoj naravo- slovske vede in posredno tudi na vprašanja svetovnega naziranja, ki so v zvezi z naravo- slovom.

Namen teh vrstic ni podrobno ocenjeva- ti dela velikega katoliškega znanstvenika; le v okviru skromno odmerjenega prostora hočemo pregledati njegovo delo. To naj bo znak hva- lečnosti, ki jo dolguje ne le znanost, ampak tudi krščansko ljudstvo možu, ki je brez strahu nastopil proti znanosti, ki taji Boga, Kristusa in njegove verske nauke, in ki nam je s pomočjo naravoslovja zopet odprl pot do Boga. Tako je postalo Wasmannovo ime sve- tovnostno.

Starši Erika Wasmanna so bili izpreobr- njenci. Njegov oče je bil znamenit slikar v Hamburgu, učenec Overbecka, ki je ustanovil v Rimu šolo »nazarenecev«. Po njem je pode- doval mladi Erik umetniški čut, ki se kaže v njegovi nenavadni sposobnosti opazovanja in razlikovanja barv in pojmovanja oblik. Že v svoji zgodnji mladosti je začel »zbirati in »urejati«. On sam je enkrat rekel: »Z odbira- njem fizič. sem začel, ko sem bil star 2 let.« Pozneje so ga zanimali metulji, mravljinici itd.

Danes pošiljajo v njegov laboratorij v Volken- burgu opazovalni material s celega sveta.

Erik Wasmann je raziskovalec in mi- slec, ki išče zakone v naravi. Ta nje- gov nagon je razvil v silno moč njegova sho- lastična filozofska izobrazba, ki jo je dobil kot jezuit. V nekem svojem članku »Kako se je moderni naravoslovec povzpelo do vere v Boga« hvali Wasmann učenega Ivana Reinkeja, ki se je ravno v istem pravcu razvil tudi brez po- znanja sholastike: »Kdor je že od mladosti vzgojen v krasnih idejah sholastičnega modro- slova, ki se kot mogočna gotova stavba dviga kvsišku iznad tisočletnih kamenitih temeljev in v mogočnih lokih in stolpih stremi proti nebu, spajajoč vidno z nevidnim in družje na- ravo z Bogom, si ne more niti misliti, kaj to pomeni, če se mora moderni naravoslovec po deset- in desetletnem duševnem delu šele sam dvigniti do onih idealnih višin naravnega mo- droslova — če se mu to posreči, je dovršil silno delo.« Nedvomno pa je Wasmann sam s svojo močjo mnogim pokazal pot, kako naj se popno do teh višin, katerim je bilo krščansko modroslovje nekaj tujega. Neki moderni nara- voslovec je rekel o nekem novem Wasman- novem delu: »Še bolj kot njegova lepa opa- zovanja me je mikala miselnost stavba cele knjige in njena stroga logika, ki tudi naspro- tnik ne izpusti. Navadno opažamo v prirod- slovnih delih znatno pomanjkanje logike.«

V duševnem razvoju o. Erika Wasmann opažamo tri stopnje, ki nam olajšujejo pre- gled njegovega delovanja. Podlaga vseh nje- govih raziskav je z neverjetno vztrajnostjo do- vršeno opazovanje naravnih pojavov do mej, ki jih dovoljuje moderna mikroskopična teh- nika.

Wasmann je dokazal bistveno razli- ko med dejanji človeka in živali in je uspeš- no pobijal nauke, ki so hoteli ali žival počlo- večiti (Brehm) ali pa človeka poživljati. Was- mann je opazoval predvsem takozvano »raz- umno« delovanje mravelj. To delovanje je ne- umorno proučeval leta in leta do najmanjših podrobnosti po najostrejši psihološki in em- pirični metodi in je počasi toda gotovo napre- doval. Plod njegovih študij je bil dvojen: Izd- l je opis življenja mravelj v skupnosti in opis skupnega življenja raznih vrst mravelj v me- šanih naselbinah in sestavljenih mravljiščih. Opis socialnega sožitja mravelj je izdal leta 1915. Poleg tega je svoje študije tudi psiho- loško izkoristil in napisal znamenita dela o instinktu in inteligenci v živalstvu, primerja- joče študije o duševnem življenju mravelj in višjih živali in o psihičnih sposobnostih mra- velj.

Znamenita so tudi njegova dela o Darwi- novi teoriji. Na podlagi svojih 15 letnih biolo- škikh študij o mravljah in njihovih sožiteljih je dokazal, da je za razumevanje današnjega ži- valstva in rastlinstva genetična teorija potreb- na, da pa jo je treba pravilno razumevati. Po Wasmannu božjo modrost in moč le še po- večuje misel, da je Bog ustvaril razvoja spo- soben svet. To svojo misel je izrazil Wasmann v svoji knjigi o moderni biologiji in razvojni teoriji. Zato pa je vedno in povsod pobijal zlorabno teorijo od strani monistov. Posebno hud je bil njegov boj s Häckelom, ki je imel l. 1905. celo vrsto predavanj v Berlinu z izre- čnim namenom, da reši zlorabo razvojne teo- rije za svoj monizem. Wasmann mu je odgo- varjal v svojih predavanjih l. 1907. v Berlinu in l. 1919. v Freiburgu, kjer so tudi opozicio- nalni naravoslovci dali Wasmannu prav. Zla- sti l. 1919. so nasprotniki v Freiburgu priznali katoliško stališče in so se v diskusiji odpove- dali Häcklu in monizmu, ki so ga reševali le še socialisti, ki so se opirali na dokaze, ki so jih naravoslovci pravkar ovrgli. Häcklovo

znanstveno dediščino branijo danes samo še boljševidi.

Od l. 1901. dalje je imel o. Erik Wasmann na mnogih nemških vseučiliščih predavanja pred več nego 30.000 akademikih. Javne dis- putacije v Berlinu l. 1907., v Inomostu l. 1909. in v Freiburgu l. 1919. so vsem še v živem spominu. Nad 100 predavanj je posvečenih samo razmerju med katoliškim svetovnim na- ziranjem do razvojne teorije.

Med tem je zmaga Mendelove teorije nad darvinizmom izvala silno reakcijo proti se- lekcijski teoriji. V interesu znanstvene biolo- gije in krščanske apologetike je Wasmann na- stopil v svojem najnovejšem delu »Die Amei- senmimikry (l. 1925.)« proti ekstremnemu za- nikanju razvojne teorije. Od l. 1886. naprej je objavil Wasmann v znanstvenih časopisih nad 457 učenih razprav.

Wasmannova dela bi lahko napolnila celo knjižnico. Rezultati njegovih študij so plod raziskovanja ogromnega števila mravelj in njihovih sožiteljev. Kdor je enkrat videl ogromne Wasmannove zbirke, občuduje čudovit red, preglednost in finost in lepoto prepara- tov, zlasti mikroskopičnih. Za izvršitev takega dela ne zadošča le vztrajnost, ampak narav- nost askeza. Kot dober risar je Wasmann svo- ja dela opremil tudi s krasnimi slikami. V mikrofotografiji pa je Wasmann postal nado- sežen mojster.

Kako sodi Wasmann o svojem delu, naj povedo njegove besede: »Delam kot naravo- slovec za Kristusa, zanj napravim tudi naj- manjše malenkosti lepe, kaj manjvrednega se mu ne upam ponuditi.«

Beleške.

Ali je mogoče sodelovanje z SLS? To vprašanje si je zastavil današnji »Narode« za svoj uvodnik in odgovarja na nje s tako goro- stasno ploho brezmejnih public in plesnivih fraz, da bo slabo prišlo celo najhrabrejšemu liberalcu, ki se mu vsako noč sanja, kako de- re na meh klerikalnega zmaja. Dovolj v ilu- straciji tega »Narodovega« članka, če pona- tisnemo, kako komečita izvajanja dr. Ko- rošca na šmarjetskem shodu o enotni sloven- ski fronti: SLS se je nakrat zbala »enotne slovenske fronte«, ker ve, da bi morala v taki fronti odločati volja vseh, predvsem pa bi se morali v taki fronti poudariti stvarni gospo- darski interesi. Do tega pa SLS ni! Njej gre za oblast in moč, za cerkveno strahovlado v Sloveniji, za klerikalno uradniško korupcijo in partizanstvo, skratka za obvladanje sloven- ske zemlje s partizanstvom SLS. To obvlada- nje klerikalnih interesov imenuje za največje »delovanje v smislu najvišjih katoliških ide- alov«. — Na tako stupidnost imamo samo en odgovor: S »Slov. Narodom« je vsako sode- lovanje nemogoče!

Ali si že bil

v tej trgovini, kjer se prodaja po tako znižanih cenah trpežno blago? Še ne — torej beri in poi- dži pogledati! — Srajce, trpežne, lepe od 36.— Din naprej; spodnje bluze iz boljše kotenine, od 26.— Din naprej; otroške obleke 24.— Din. Rujava kotenina po 8.— Din, blago za moške obleke 49 Din. — Prepričaj se takoj, če je res vse to v trgovini

TOMŠIČ — LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 38, nasproti Mencingerja

Dijaški vestnik.

Abiturientom! Vse informacije o vpisu na univerzo in glede hrane dobite v času vpisovanja v društvenem lokalu Jug. kat. akad. društva »De- nice« na Miklošičevi cesti 5, Akademski dom. — Akademski zveza.

Jos. Mantuani:

Razstava portretov.

(Beleške.)

(Dalje.)

Št. 6. Podoba je nedvomno ena najzani- mitvejših, kar jih je v razstavi; ni pa povse gotovo da sodi semkaj. Kajti realni portrét je po oblikah — navadno živega, redkokedaj mrtvega — človeka prislilena podoba, ki ima v prvi vrsti namen, da ohrani poznejšim ro- dovom vnanost in — ako je portrét poseben dober — tudi odraz duševne notranjosti por- tretiranca. — Idealni portrét te naloge ne vrši tako vestno, ker ga more izvršiti tudi slikar, ki dotičnika nikdar ni videl in ne po- znal, ampak ki oblikuje portrét po svojem prepričanju o značaju in bistvu portretiranca. Umetniškemu podvigu so pri idealnem por- tretu jeze močno razmaknjene, realnost pa je nezanesljiva. Ako imamo v bokalški sliki sploh kak portrét, ga je brezdvomno uvrstiti v kategorijo idealnega portreta. Za svojo ose- bo smatram to podobo za delo Nizozemca, ki je slikal v Italiji in je napolnil veliko plat- neno ploskev s pivskim prizorom. Da-li je bil to uprav Almanach, nekam nebulozni slikar, označuje katalog po pravici kot dvom- ljivo. Vsekako se slog ne strinja z onim, ki ga kažejo freske na Bokalcih. Povse pa se mi vidi izključeno, da bi imela ta slika v potezah naslikanih figur globočje stike z bokalškimi gospodarji.

Št. 7. Napis se glasi, točno prepisan, tako: »NOBILIS ECCE PARENS ANIMI DEXTRA- QVE BEATAE / QVEM CLARVM NATV NVNC QVOQVE / GESTA DOCENT: SI NON IGNORAT / MENS NOBILIS ESSE BENIGNA

/ NOBILIOR JOCOB VIX ERIT VLLA TVA. // TE MERITO CELEBRANT FRANCISCVS ET VRSVLA / PATREM. DVM FVNDAS AEDES TEMPLAQVE / SACRA STRVIS. ERGO CVMDARE / QVAM CAPERE ESSE BEATIVS INQVIS / QVO MAGE PRAE NO- BIS QVAESO BEANDVS ERIS. Kretnja: ¾ prof. n. d.

Št. 8. Portrétiraneec ni škof grof Leslie, ampak Rainald Scarlicchi, ki je vodil ljubljansko škofijo od l. 1630. do 1640. Napis je nov in nima nikake veljave. To svedoči l. nošnja, osobito ovratnik, ki je bil v modi samo kakih 7 do 8 let, potem pa znani Scarlicchijevi portreti, med katerimi je pač najod- ločilnejši doprni kip v stopnišču ljubljanske škofije, dočim se bakrorezi precej razlikuje- jo med seboj in je oni, ki ga nudi Erbergova zbirka, skorajda neraben za primerjanje. — Slikarja — dosedaj še nedoločenega — mora- mo staviti torej v 1. polovico 17. stoletja.

Št. 10. Pri tem portretu, o kojem sem ob- širneje razpravljal že l. 1922., se ne morem iz- nebiti domneve, da ne bi bil izključen kot si- kar M. Planer, ki se je morebiti drugače izražal v velikih razmerjih kakor v malih me- rilih; zasledovati to vprašanje, da se dožene — v pozitivnem ali negativnem smislu — bi bilo pa vredno.

Št. 11. Glede na ta portrét in na podobo št. 13 je pripomnil že prof. Kidrič (»Jutro«, 1925, št. 220, str. 7), da je treba označbo iz- promeniti št. 11 in Lenard, ampak Andrej Chrön, brat škofa Tomaža. Ker je bil Andrej Ch. rojen 1562, je bil l. 1603. res 41 let star, in to se ujema s podatki na sliki. Podoba

Na ta portrét me je opozoril g. mons. I. Do- stal, za kar mu izrekam najlepšo zahvalo.

št. 13 kaže pa portrét Lenarda Chröna, An- drejevega in Tomaževega očeta, ki je moral biti rojen ok. 1530. a je umrl 1585. Kolikor je meni znano, ni v muzeju v resnici nikake tradicije; to je spakedrila neka oseba in po- pisala okvirje s takimi fantazijami, ki pa ni- majo nikake stvarne podlage. V obdelovanju muzejskih slik nisem dospel še do tega gradi- va, torej nisem imel še prilike zavzemati na- prav njemu svojega stališča. Prof. Kidrič je dokaj rešil v tem pogledu s svojimi opazkami. — Obe sliki, št. 11 in 13 sta ponovno pre- slikani; pri portretu št. 11 se razločno vidi prejšnji dešin na obleki pod sedanjo črno barvo, ki je nasnovana najmanj v dveh pla- steh. Št. 13 (Lenard Ch.) je sicer gladka, a vzlic temu ponovno preslikana.

Št. 16. F. M. baron Lampfritzheim ni bil samo posestnik Ajmanovega grada, ga je tudi zgradil. Obraz portreta je obnovljen.

Št. 20. V opisu obleke tega plemiča se mora glasiti pravilno »črn klobuk, okrajek z zlatom vezan, rudeče peroc.

Št. 22. Napis se glasi točno: »MICHAEL DIENSTMANN I. V. D. ET. DAD. S. P. V. CRAINBVRG AETATIS SVAE 29 OBYT O SEPTEMBRIS IN MONTE S. MARGARETHE 1660.« Sign. na desni spodaj »Gladich Pxt.« Označbo na sliki bi bilo navesti na prvem, pri- piske na hrbtu šele na drugem mestu.

Št. 23. Portrétiraneec bi mogel biti tudi ljubljanski škof Viljem pl. Leslie (*1651, škof 1718—1727). Katalog po pravici pristavlja kimeni Thalmitscher pl. Thaberg znak »?« Portrétirani cerkveni dostojanstvenik ima z dragulji posejan pektoral, tip obraza je tuj, lasulja iz dobe 1715—1725; poteze obraza nikakor ne soglašajo z Dolničarjevimi (Thal-

nistscherjevimi), ki jih dobro poznamo; ope- zarjam samo na doprno sobo v ljubljanski stolnici in na bakroreznne portrete. Po vseh posameznostih, posebno po obliki lasulje, je to portrét škofa Leslieja. Njegov prednik, grof Fr. Karel Kaunitz, je umrl na Dunaju l. 1717., star šele 41 let; portrét št. 23 pa pred- stavlja obritega a priletnega moža, in to se ne ujema niti s podatki o Kaunitzu, niti z onimi o Schratenbachu; pač pa je mogoče, da je prile- len, a še dobro ohranjeni mož grof Leslie morebiti še iz dobe, ko je bil škof v Vaču (Vácz) na Ogrskem.

Št. 24. Portrétiranka je roj. baronica. Napis se glasi v frakturni minuskuli: »Suzana Caecilia gräfin v. Blaggay.« gebohrne Freyin v. Tetiffenbach.«

Št. 25. Podoba predstavlja goriškega nad- škofa, Rudolfa Josipa v. Edling (1774—1784). Da prihaja iz Wergantove šole, se ne morem prepričati; prej bi bila slika iz gori- ške delavnice.

Št. 27. Podoba predstavlja Karla Mihaela grofa Attensa, prvega goriškega nad- škofa (1752—1774) in je precej šibka kopija po goriškem izvirniku ali celo po Winklerje- vem bakrorezu.

Št. 28. Ta kostanjeviški opat je Leopold baron Ruset (predstojnik samostana 1760 do 1772), ki je prezidal stari samostan in ba- rokiziral cerkev. Napis na zavihanem listu: »Point p(ar) / Wergant en Carniole« je pra- vilno razrešen in je moja rešitev »Designé« (glej Glasnik M. dr. za Sl. 1922/23, str. 19) po- praviti. Na načrtu je še napis: »Monasterium Cisterciense ad fontes B: M: V: / penes Land- strah in ducatu Carnioliae.«

(Dalje.)

Dnevne novice.

Občni zbor »Prometne zveze«. V nedeljo 27. septembra je zboroval v dvorani Rokodelskega doma v Ljubljani ob 9 dopoldne izredni občni zbor »Prometne zveze«, katerega je bilo z ozirom na važna sindikalna gibanja jugoslovanskih železničarskih organizacij sklicalo načelstvo »Jug. strok. zveze«. Vsled tega je vodil zbor podnačelnik JSZ tov. Srečko Žumer, ki je naglasil, da je bil ta izredni občni zbor nujno potreben z ozirom na snujoči se enotni sindikat železničarjev Jugoslavije, kar naj bi imelo za posledico, da dosežemo železničarske organizacije likvidiramo, med njimi seveda tudi »Prometna zveza«. Vodstvo JSZ kakor tudi načelstvo je po temeljitem razmislijanju prišlo do zaključka, da zahteva položaj, da »Prometna zveza« kot taka ostane, pač pa je mogoča skupna federativna organizacija železničarjev, ki naj bi bila izvršilni organ vseh obstoječih železničarskih organizacij. Po teh besedah se je razvila dolga, široka in zelo stvarna debata, katere so se udeleževali vsi prisotni. Odborniška poročila so bila sprejeta na kratko, daljša debata se je zopet razvila pri točki o izpremembi pravil, pri kateri je šlo za to, ali se centrala prenese iz Ljubljane v Maribor ali ne. Istotako je bila živa debata pri slučajnostih, kjer je šlo za glasilo in za članarino JSZ. Poudariti moramo, da se je to pot sukala debata v pravih mejah, da je bila širokogrudna tako, da so vsi udeleženci odnesli najboljši vtis iz občnega zbora. Občni zbor je med drugim soglasno sklenil sledeče sklepe: 1. Prometna zveza kot strokovna organizacija krščanske-socialističnih železničarjev ostane. 2. Sedež »Prometne zveze« se iz Ljubljane premesti v Maribor. 3. Članarina JSZ ostane ista kot doslej. 4. Obvezen list PZ je »Pravica«. — Po poteku občnega zbora sodeč, je krenila PZ na pot svežega razmaha. Naj procvita, naj se razvija, naj raste — vsi bomo veselili njenih uspehov!

Časnikarski kongres v Skoplju. Časnikarji so iz Skoplja privedli izlet na Kosovo. Po vrnitvi so nadaljevali delo. Na dnevnem redu je bil važno vprašanje trajanja mandata orednje uprave. Stara uprava se je volila za enoletno dobo. Prejšnja uprava pa je predlagala, da bi trajal tri leta, za kateri predlog pa se odbor za spremembo pravil ni mogel zediniti. Raditega je centralna uprava sporazumno s tem odborom ta predlog umaknila. Včeraj so nekateri časnikarji odpotovali v Kumanovo.

Predavanja na Konzularni akademiji na Dunaju se začnajo v polovici oktobra meseca. Število dosedanjih prijav je dvakrat večje sego v preteklem letu. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo konzularne akademije na Dunaju IX., Boltzmanngasse 16.

Gospodinjstva šola na Jesenicah prične s poukom dne 1. oktobra. Vpisnina je 10 Din, šolnina pa celoletno 100 Din, ki se lahko plačuje v obrokih. Vpiše se še lahko. Gojenke, ki dovrše to šolo, dobe obiskovalno izpričevalo. Za kosilo, kdor ga hoče imeti, se plača dnevno 10 Din.

Smrtina kosa. V Predturgu pri Radovljici je umrla g. Kalan, tašča g. župana iz Predturga.

Ura v triglavskem pogorju ponesrečenega Kussyja najdena. Kakor je »Slovenec« svoječasno poročal, se je v mesecu avgustu vsled hudega viharja na Bambergovi poti ponesrečila hrvatska turistinja gdca Svarcova, katero je pa spremljevalec Pirce srečno rešil. Delovodja železne tovarne na Jesenicah g. Čop se je podal preteklo nedeljo na prošnjo ponesrečene turistinje, da poišče denarnico, ki jo je izgubila pri padcu. Zato se je g. Čop spuščal po steni v globino ter je tamkaj v resnici našel njeno denarnico z denarjem. Obenem je pa izvelel izpod snega usnjeni pas, v katerem se je nahajala ura, ki je gotovo last v septembru 1922 ponesrečenega Čeha Kussyja. Zanimivo je, da je ura, ki se je navila s ključkom, pričela takoj brezhibno teči, dasiravno je ležala cela tri leta na prostem, izpostavljena vsem vremenskim neprilikam. Istotako je interesantno dejstvo, da sta se gdca Svarcova in Kussy ponesrečila na enem in istem mestu Bambergove poti, ki je po mnenju turistov-veščakov sploh brez nevarnosti. Vsekakor je to znak, da je divjal ob času nesreče v obeh slučajih na tem mestu silovit vihar, ki je brez usmiljenja treščil svoji žrtvi v globok prepad.

Iz Blagovice se nam poroča: Dne 29. septembra je nenadoma od kapi zadet umrl tukajšnji organist in trgovec g. Štefan Grilj. Bil je izvrsten organist, poštenjak in zvest naš pristaš. Trpel je veliko v vojni, iz katere je prinesel kal bolezn. Gospod mu bodi plačnik!

Avtomobilska nesreča. V nedeljo sta v Podbrezjah na nekem ovinku zadela avto g. Fr. Vurnika iz Radovljice, in avto, katerega je rodil g. Bogataj iz Škofje Loke, s tako silo, da sta oba avtomobila zelo poškodovana. Selaj čakata na popravilo v Podbrezjah. Cloveških žrtev hvala Bogu ni bilo.

Arstacija svetovnega pustolovca. Slovenske varnostne oblasti so dobile v svrhu izpolnitve svojih razvidnic pobeglih domačih in tujih nevarnih kazencev, obvestilo, da so aretirali v Vinkovcih na Hrvaškem nekega Andijo Kadovića, ki pa je v resnici znan pustolovec in slepar Ahmed Zig iz Sarajeva, katerega iščejo že delj časa oblasti v Sarajevu in tudi v drugih južnih mestih. Mož, ki je zelo

prefrigan in naravnost mojstrski slepar, se je klatil delj časa po Dunaju in Berlinu ter po drugih večjih nemških mestih, kjer je napravil dobro šolo za razna sleparstva in žeparstvo. Posebno vneto so ga iskale berlinske oblasti, kjer se je nakopičila proti njemu cela kopica ovadb in obtožb radi skrajno predrznih goljufij, tatvin in sleparij.

Damske plašče

najnovejši modeli vseh velikosti v cenah Din 400.— do Din 900.—. Sportne bluze: cefir, mako, opal ter modna krila od Din 80.— naprej; otroške in velike barhand-obleke, otroške in damske kreton, klot in lister predpannike, kakor tudi vse damsko perilo nudi najceneje tvrdka:

F. in I. Gorčar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

Iz Ljubljane.

Petintridesetletnico službovanja obhaša danes načelnik oddelka pri strojnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani, višji nadzornik g. Dominik Skrdla.

Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk »Kreke prosvete« priredi poučni tečaj za ročna dela. Vpisovanje je v sredo 7. oktobra od pol 7 do 9 zvečer. Natančnejši podatki se izvedo pri vpisovanju. Ker je tečaj res praktičen, se vljudno vabijo vse članice kakor tudi nečlanice, da se blagovolijo istega udeležiti.

Vstopnice za slavnostni koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« dne 5. oktobra v Unionu, na katerem bo društveni zbor izvajal najnovejše skladbe Emila Adamiča, Stanka Premrla in Emila Komela, so naprodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Zunanji gostje naj si jih blagovolijo rezervirati po dopisnici, ljubljansko publiko pa opozarjamo, da si jih preskrbi pravočasno.

Gladovna stavka carinskih jelnikov v policijskih zaporih v Ljubljani. — Šest dni brez jedi. Kakor znano zapirajo v ljubljanske policijske zapore v levem pritičnem oddelku jelniki v justični palači tudi tako zvane carinske jelnike, ki so v preiskavi, da so vtihotapljali in iztihotapljali preko meje razno carini podvrženo blago. Teh jelnikov se včasih nabere precejšnje število in nekateri tudi delj časa sede, ker se preiskave te vrste večkrat radi raznih informacij in dopisovanj, posebno z inozemskimi uradi, jako dolgo zavlečejo. To pa je seveda precej mučno za te žrtve in so pritožbe na dnevnem redu. Toda tudi te pritožbe so po večini brezuspešne ali vsaj ne dosežejo tega, kar si prošniki žele — to je, da se njihova zadeva končno veljavno reši in da pridejo zopet na prosto. Vsled tega so vzporedili ti jelniki gladovno stavko in odklanjajo že več dni vsako hrano. Vsi trdijo, da sede že po osem tednov v zaporih in da niso bili še niti zaslišani. Pri nekaterih so poskušali že tudi z umetnim hranjenjem in sicer tako, da jim je uvažal sodni zdravnik dr. Travner mleko s cevko v želodec. Toda tudi to ni dosti pomagalo. Končno je obljubil upravitelj jelnišnice, da bodo v enem dnevu ali vsaj v kratkem izpuščeni. To je pomagalo toliko, da so en dan zopet redno sprejeli svojo hrano. Toda, ko se jim dana obljuba ni izpolnila, so pričeli jelniki zopet s stavko. Eden izmed njih je posebno vstrajen in ni zavžil že celih šest dni prav nobene hrane. Kljub temu pa se mož ne uda in vztraja pri svoji zahtevi, da se ga zasliši in njegovo zadevo končno veljavno reši.

Sneg se penja. Predvčerajšnjemu mrzlemu dnevu je sledila še hladnejša noč, ki ni prav nič zaostajala za kako milejšo zimsko nočjo. Padal je droben, lahek dež. Okoli polnoči so se pa pokazale prve letošnje snežinke. Padal je sneg v precej velikih kosmičih dobre četrt ure, nakar ga je udušil močnejši dež. Tako se nam letos sneg že izredno zgodaj ponuja.

Kje se kupijo lepi in trpežni čevlji? Kje nogavice? Kje copate? Kje se solidno in hitro izdeluje po meri in popravilja? To ve, ne samo že vsa Ljubljana, ampak daleč po Jugoslaviji.

Iz Štajerske.

Velika prosvetna slavnost v Slovenskih goricah.

Naše ljudstvo je spoznalo potrebo, da se vsaki župniji postavi društveni dom. Kar je nesmrtni naš dr. Krek že pred desetletji izvršil na Kranjskem, to danes izvršuje krščanska prosvetna in mladinska organizacija na Slovenskem Štajerskem. Samo letošnje leto je naša organizacija dogradila več veličastnih prosvetnih domov, n. pr. v Ljutomeru, Šmarju in Sv. Ani v Slov. goricah. Otvoritev Katoliškega prosvetnega doma pri Sv. Ani se je izvršila na slovesen način v nedeljo, 27. septembra.

Župnija Sv. Anje leži v severnem delu Slovenskih goric tik ob narodni in sedanji državni meji. Že pred 26. leti je ustanovil tedanji kaplan in živalni prosvetni delavec č. g. Ernest Terstenjak, sedanji vojni profesor v p. in župni upravitelj pri Sv. Juriju ob Pesnici Bralno društvo, deklško in mladinsko zvezo. Seme, ki ga je on zasejal tedaj tu na narodni meji v težavni dobi narodnih bojev, je zrastle v mogočno drevo. Prvi uspeh

je bil ta, da je ljudstvo ostalo zvesto svojemu narodu, ni odpadalo ne od vere, ne od naroda.

Hrib Sv. Anje je visok 304 m. Razgled s te višine je na vse strani naravnost diven. Od tu vidiš cele Slovenske gorice, Pohorje, Kozjak, Koroške planine, Haloze, hrvatsko pogorje, Prekmurje in tje gor proti Gradcu ti je odprt svet. Hrib sicer ni posebno visok, a ima tako sijajno lego, da je razgled od tu izvanredno lep. Krasota tega kraja pa je sedaj, ko stoji na najvišji točki valovitih obmejnih Slov. goric ponosen »Kat. prosv. dom«, pa je sedaj še večja. Ponosno gleda mogočna stavba na vse strani.

Povod za stavbo so dali nasprotniki, kateri so spomlad tik pred prireditvijo Prosvetnega društva izposlovali pri politični upravi prepoved uporabe šolske dvorane. Zbrali so se agilni mladeniči in mošje, žene in dekleta ter so si pod predsedstvom domačega g. župnika Fr. Letonja sestavili Gradbeni odbor za Katoliški prosvetni odbor. Vse je tekmovalo. Farani so darovali les, kamen, pesek in drugi stavbeni material. Vožnje so opravili gospodarji vse zastoj. Dve redoljubki, gospodični Poš ste podarili Prosvetnemu društvu lep stavbeni prostor. G. notar Stupica je napravil brezplačno vse pogodbe in je še daroval lepo svoto v gotovini. Farani so zbrali čez 16.000 Din. S to za sedanje razmere primeroma malo svoto so zgradili lepo in ponosno stavbo. Dolga je ostala pri zgradbi še okoli 13.000 Din. Vse drugo so pa opravili mošje, fantje in dekleta z brezplačnim delom. Mladina je delala prostovoljno »kuluke« tako rekoč dobre tri mesece. Vse je tekmovalo, da se čimprej dvigne Društveni dom. Ožji gradbeni odbor je bil sestavljen iz naslednjih poštvovalnih mož: predsednik župnik Franc Letonja, podpredsednik Alojz Neudauer, blagajnik Jožef Kolerič, tajnik Jožef Spindler. Iz vsake občine je bilo v odboru po več mož in mladeničev. Kot strokovni člani odbora so bili: Miha Zupec, židarski mojster na Ščavnici (ki je napravil tudi načrte), Franc Lorber, tesarski mojster iz Kremberga ter Alojzij Letnik, mizarski mojster iz Ščavnice.

Na Binkoštni ponedeljek, 1. junija 1925 je bil slovesno položen temeljni kamen za novo stavbo. Sreča je bila ta, da je bilo na stavbenem prostoru peska in kamenja za stavbo dovolj. Ker so bili delavci in rokodelci na hrani, je cela župnija darovala živila in pijačo. Gospodinjso so bile zelo poštvovalne. Posebno hvalo pa zasluži tu kuhinja v župnišču, ki je od 1. junija pa do 27. septembra skoro vsak dan imela na hrani delavce in rokodelce. Pohvalno moramo omeniti mojstre, rokodelce in delavce. Niso delali samo za denar, ampak so vsak teden po par dni delali brezplačno. Mnogo so trpeli vzniki, posebno njih vodja B. Urbanič. Iz daljne Radgone in Maribora so vozili cement, opeko, železje in drugo gradivo. Vse so stili brezplačno. Župnija Sv. Anje v Slov. goricah v resnici lahko imenujemo vzor vsem župnijam v Sloveniji. Od premožnega veleposessnika do kočarja in viničarja, vse je navdušeno tekmovalo pri zgradbi. Posebno pa mladina! Tu ni bilo skoro nikake izjeme.

Društveni odbor stoji kakih 80 korakov na južni strani cerkve ob cesti, ki vodi v Sv. Lenart. Stavba je dolga okoli 20 metrov, široka okoli 9, a dvorana je visoka 8 m 50 cm. Cel oder je zgrajen na gibalni način. Silkar-ska dela je mojstrski izvršil slikar Ledinek od Sv. Lenarta.

Za otvoritveno slavnost se je cela župnija pripravljala delj časa. Dekleta so noč in dan pletle vence, mošje in fantje so pripravljali mlaje ter kresove. Na predvečer blagoslovitve in otvoritve Katoliškega prosvetnega doma je mladina na več krajih zažgala umetne in naravne kresove, zagrmeli so topiči, z grlica Sv. Anje so se glasile mogočne narodne pesmi in godba je zaigrala himne. Veselo ukanje se je razlegalo po Slovenskih goricah. Na dan slavlja 27. septembra zgodaj v jutro se je iz zvonika anovske cerkve glasilo pritrkavanje zvonov, grmeli so topiči in godba je igrala budnice. Od vseh strani, tudi iz sosednjih župnij, so prihajali ljudje k Sv. Ani. Hrib je bil podoben velikemu mravljšču. Okoli 9. ure se je od Društvenega doma z muziko na čelu razvil slavnostni sprevod pred cerkev, kjer je član gradbenega odbora Franc Kašečič v vznesenih besedah pozdravil goste.

Cerkveni slavnostni govor je imel č. g. Pavel Živortnik iz Maribora. Slovesno sv. mašo je služil ob asistenci 3 duhovnih tovarišev domači g. župnik in bivši vojni kurat č. g. Fr. Letonja. Močan domači pevski zbor, ojačen z zborom od Marije Snežne, je krasno prepeval. Ob koncu se je zapela zahvalna pesem.

Takoj po cerkveni slavnosti se je ljudska množica uredila v slavnostni sprevod in z domačo Kurbusovo godbo (kapelnik Fr. Bauman) na čelu odkorakalo v Društveni dom. Dvorana je bila premajhna, da bi sprejela vse stotine gostov. Slavnostno zborovanje je otvorila duša celega podjetja mladenič Jožef Spindler.

Slavnostni govor je govoril odposlanec Prosvetne zveze iz Maribora dr. Andrej Vebec. Poudaril je med drugim: če ne bi bilo nasprotnikov in njih nasprotovanja, ne bi stal danes Katoliški prosvetni dom. Nato je stal danes Katoliški prosvetni dom, pevski zbor in cel zbor pa je zapel himno: »Povsod Bogat! S kratkimi pozdravnimi govori so še

nastopili: domači poslanec Fr. Zebot, ravnatelj Živortnik, župnik Gomilšek in Orel Geratič. Slavnost sta zaključila pevski zbor in godba.

Popoldne se je ob obilni udeležbi domačinov in sosedov vršila prva veselica z igro »Deseti brate«. Vse je lepo uspelo v veliko veselje vseh poštenih ljudi.

Hvala Bogu! Katoliški prosvetni dom pri Sv. Ani je dovršen! Naj bo glasnik srečnejše bodočnosti!

Fr. Z.

V čast spomina dr. A. Medvedu. Dr. Ant. Medved, ljubljence ne samo uče se mladine in mesta Maribora, temveč vseh Slovencev, katerega nam je tako nenadoma pobrala smrt in kojega zemeljski ostanki počivajo na magdalenskem pokopališču, še vedno nima spomenika. Ne smemo pustiti, da bi se očitalo, da ljubezen njegovih častilcev, učencev in vseh, ki jim je bil v življenju dobrotnik in podpor-nik, sega le do groba. Če bi tisoči, ki jim je rajni bil tekmo 32 letnega službovanja na mariborski gimnaziji profesor, pa mnogim tudi dobrotnik, storili dolžnost hvaležnega učenca do učitelja, bi se že nad dr. Medvedovim grobom lahko dvigal vsaj skromen spomenik. Naš mojster Sojč je že zdavnaj izdelal spomina dr. Medveda primeren in lep osnutek v ta namen. Morda se pa le najde kdo, ki bo vzel vso stvar v roke in spravl v tek, da dobi dr. Medved na svojem grobu spomenik.

Shod SLS v Pišecah pri Brežicah. V nedeljo 27. septembra se je vršil v sčelnih Pišecah med hrvatsko mejo in Brežicami političen shod SLS. Zbralo se je nad 200 volivcev, ki so napolnili prostore g. Koslevca; prostori so bili premajhni, mnogo se jih je moralo zadovoljiti z dvoriščem pred hišo. Poročilo o političnem položaju je podal poslanec Škoberne, nakar je govoril poslanec celjskega okraja dr. Hodžar o Radiču in njegovi politiki. Zborovali so enodušno obsedili Radičovo politiko ter soglasno izrekli zaupnico našim poslancem, Jugoslovanskemu klubu in njega voditelju dr. Korošču. Krasen shod je prešel v navdušeno manifestacijo za SLS. Ko je ob zaključitvi shoda hotel nastopiti socialist, ga ljudje niso hoteli poslušati, marveč so se mirno in pod utisom lepega shoda razšli. Tudi v Posavju ljudje ne marajo veteranske politike ter se vedno trdnjeje oklepajo načelne politike SLS.

Železnica Krapina—Rogatec. »Jutranji list« priobčuje sledečo brzojavko ministru za promet na županstvo občine Hum ob Sotli: »Povodom sestanka na županstvu občine Hum ob Sotli glede gradbe železnice Krapina—Rogatec vam sporočam, da sem v državni proračun za leto 1926-27 postavil tudi svoto za zgradbo proge Krapina—Rogatec. Sedaj je odvisno od narodne skupščine, če bo to postavko odobrila. — Ministrstvo za promet: M. A. M. Radojevič, s. r.«

Odlikovani živinorejci. Veliki župan mariborske oblasti je odlikoval za dobre uspehe v živinoreji s podelitvijo umetniško izdelane pohvalnice sledeče: I. marijadvorska pasma: 1. 2½ letni bik železarne na Muti, srez Dravograd; 2. 4 letni bik g. Franca Satterja, St. Andraž št. 103, obč. Golavabuka, srez Slovenjgradec; 3. 3 letni bik g. Marije Strucelj, Mozirje okolica 29, srez Gornji grad; 4. 3½ letni bik g. Srečka Robiča, Limbuš, srez Maribor desni breg; 5. 2½ letni bik gosp. Vincenca Breznika, Ivanjci 12, srez Ljutomer; 6. 4 letni bik drž. vinarske šole v Mariboru. — II. pomurska pasma: 1. 3½ letni bik g. Blaža Klanečka, Hajdina 56, srez Ptuj; 2. 2½ letni bik g. Jurija Zidanske, Tolstivrh, srez Konjice; 3. 3½ letni bik g. grofa Herbersteina, Graščina Ravno polje, srez Ptuj; 4. 3 letni bik g. grofa Herbersteina, Graščina Ravno polje, srez Ptuj; 5. 3 letni bik g. grofa Herbersteina, Graščina Ravno polje, srez Ptuj; 6. 2 letni bik g. grofa Herbersteina, Graščina Hraslovec, občina Zavrč; 7. 2½ letni bik Štajerske hranilnice v Podlehniku, srez Ptuj; 8. bik g. Ivana Kropēja, Zreče, srez Konjice; 9. 2½ letni bik g. Hugona kneza Windischgrätza, Konjice, srez Konjice; 10. 2½ letni bik g. Ant. Pučnika, Gruševje; 11. 2 letni bik g. Jožeta Majcena, Dobrova 6 obč. Celje okolica, srez Celje; 12. 2½ letni bik drž. kmetijske šole v St. Jurju ob j. ž.; 13. 4½ letni bik g. Irme Jescheunig, Velika Pirešica 1. — III. simondolska pasma: 1. 2 letni bik g. Štefana Bakana, Nedelica 105, srez Dolnja Lendava; 2. 2 letni bik g. Štefana Kiharja, Markišavci 20, srez Murska Sobota; 3. 2 letni bik g. Janeza Korčmarja, Križevci 39, srez Murska Sobota.

IZ MARIBORA.

»Deželo krasno naše vsaka ped je blagoslovljena stotisočkrat z obličij naših znajem vrtim!« pravi Vitimir v Ant. Aškerčevem »Knezu Volkunuc« v slovenski Koroški. 10. oktobra t. l. pa se spominjamo 5 letnice plebiscita, ko je bila ta z očancev naših prahom posvečena zemlja odtrgana od svoje rodne grude. Spominjajoč se na ta dogodek in da v naših sredi razplamenimo svojo ljubezen do neodrešenih koroških bratov, priredi Prosvetna zveza v Maribru dne 9. oktobra t. l. v dvorani Zadržne gospodarske banke Koroški narodnoobrambni večer ob 8. uri. Na sporedu je poleg uprizoritve Ant. Aškerčevega »Kneza Volkunuc« tudi govor odbornika Jugoslovanske Matice in slovenskega pisatelja Fr. S. Finžgarja. Naj bi ne bilo Slovenca in Slovenke v Mariboru, ki ne bi prišla ta večer s

svojo navzočnostjo protestirat proti izvršeni mu narodnemu nasilju nad slovenskimi brati Korošci, obenem pa manifestirat neomajno voljo Slovencev kakor naše jugoslovanske države, da hočemo imeti odtrgani kos slovenske zemlje za svoj narod in za svojo državo nazaj!

Manifestacija ob 5 letnici koroš. plebisclta. Na inicijativu Jugosl. Matice se je sestel v ponedeljek odbor zastopnikov tuk. društev. Program bi bil v glavnem sledeči: v soboto 10. oktobra se vrši zvečer akademija v Narodnem domu. V nedeljo 11. okt. dopoldan manifestacijski obhod po mestu. Natančen načrt bo izdelal pripravljalni odbor.

Osebnost. Novoimenovani drugi mestni zdravnik dr. Waukmüller nastopi svojo službo s prvim novembrom. — Vodstvo mestnega gradbenega urada je bilo poverjeno na zadnji seji mestnega sveta stavbenemu svetniku g. inž. Albinu Černetu. Vodstvo mestnega fizikata pa mestnemu zdravstvenemu svetniku g. dr. Ljudeviku Novaku.

Knjižnica »Prosvetne zveze« v Mariboru proda oziroma zamenja 17 nevezanih letnikov Dom in sveta in druge knjige. Knjižnica kupuje tudi leposlovne knjige iz svetovne literature. Knjige se izposojujejo dnevno od 9—12 in od 15—18½. Pristojbine so zelo nizke.

Ljudski oder. Predstava, ki jo priredi Ljudski oder, bo dobro obiskana, kar sklepamo iz tega, da je že sedaj precej vstopnic rezerviranih. Kdor se namerava udeležiti predstave, naj si takoj rezervira vstopnice v pisarni Prosvetne zveze, oziroma naj jih kupi od petka naprej v obeh trgovinah Čirilove tiskarne. Sedeži so po Din 10.—, 7.— in 5.—, stojišča pa po 3 Din. Vstopnice prodajajo tudi posamezni člani.

Sest gozdarskih pripravnikov je te dni v Mariboru pod vodstvom g. inž. Kosjaka napravilo gozdarske izpite.

Stanovanjska mizerija. V mestno stanovanjsko hišo, za katero so komaj položili temelje, je kompetentov za stanovanje, kakor čujemo okoli 20 — večinoma mestnih uslužbencev. Mogoče bo s temi novimi stanovanji odpomagano stanovanjski mizeriji mestnih uslužbencev, občina pa ima v svojih hišah okoli 200 stanovanj.

IZ CELJA.

Jubilej slovenskega organista! Gospod Karol Bervar, mestni organist in vodja orglarske šole v Celju, obhaja dne 1. oktobra t. l. 40 letni jubilej kot organist sploh in 30 let kot organist v Celju. Imenovani je bil rojen leta 1864 v Motniku, orglarsko šolo je obiskoval v letih 1883 do vstevši 1885 v Ljubljani. Nastopil je v službo v Gornjemgradu. Takrat tam službojuči g. dekan Dovnik je g. Bervarja spodbujal k višjim študijam v glasbi in ga je nagovoril, da je obsoval glasbeni konservatorij v Regensburgu pod vodstvom g. Habberla, profesorja g. Hallerja in Griesbacherja. Dne 1. oktobra 1895 je nastopil službo organista v Celju. S tem se je začelo njegovo delovanje za cerkveno in posvetno glasbo, za katero si je tekmo 30 letnega službovanja pridobil veliko zaslug. Poučeval je petje na takrat ustanovljeni slovenski gimnaziji. Bil je tudi pevovodja Slovenskega pevskega društva v Celju, katerega član je še danes. Leta 1898 je ustanovil orglarsko šolo v Celju. Kakšen pomen je imela ustanovitev te šole za cerkveno glasbo, je razvidno iz tega, če povemo, da je na tej šoli do danes izužil čez 300 mladih organistov. Bervar se je udeleževal tudi kot komponist. Izdal je 11 raznih melodioznoh kompozicij, katere pevovodje prav radi uporabljajo. G. Bervar je bil kot narodnjak vedno na svojem mestu. Takoj ko je nastopil v mestu svojo službo, je odpravil nemško petje v farni cerkvi, dasiravno se je s tem nekaterim krogom jako zameril. Takratni okrajni glavar grof Attems ga je enkrat klical na odgovor, ker je pri neki državni maši pel cesarsko pesem v slovenskem jeziku. Pravi, da je bil najprej čudjen njegov dan na orglah tedaj, ko je leta 1918 pel prvič v cerkvi »Lepa naša domovina«. Za organizacijo organistov ima tudi veliko zaslug. Od začetka je član društva organistov in je bil že sedemkrat izvoljen za predsednika. Da so organisti upoštevani pri zavarovanju pri Pokojninskem uradu za privatne nameščenice je tudi njegova zasluga. Godilo se mu pa je in godi kakor sploh slovenskemu organistu — večna skrb za vsakdanji kruhek je njegova zvesta spremljevalka. Bog živi g. Bervarja še mnoga leta!

Iz ostale Jugoslavije.

Parobrod na pesku. Parobrod »Napred«, ki vozi na Donavi med Vukovarom in Novim Sadom, je vsled megle zavozil na pesek. Parobrod se je brez pomoči zopet premaknil s peska v strugo, pokvaril pa se mu je vijak, da j eza vožnjo nesposoben. Ladjo so odpeljali v popravilo v Novi Sad.

Regulacija Drine. Generalno ravnateljstvo za vodo je pričelo regulirati Drino od izvira do Zvornika, da bodo mogli po regulirani strugi ploviti les. Stroški regulacije bodo znašali 500.000 dinarjev.

Skrivnostni slučaj v Novem Sadu. Na deskah pred kabinami plavalkega in veslaškega kluba v Novem Sadu je te dni opazil čuvaj kaplje krvi. Poleg okrvavljenege mesta je ležala palica in revolver. Ne vedo še, ali gre za zločin ali za samomor. V Donavi niso našli nobenega trupla kljub dolgemu iskanju. Čuvaja je policija odpeljala v preiskovalni zapor.

Is strahu pred poboljševalnico v smrt. V neki baraki brodarkega društva v Osijeku so našli obešenega 14 letnega dečka Ivica Baloša iz Osjeka. Deček se je obesil iz strahu, da se bo moral vrniti zopet v poboljševalnico, odkoder je pred kratkim pobegnil.

Čuden samomor. V nedeljo je bil v Zemunu veliki sejem, na katerega je prišlo na tisoče Belgrajčanov. Samo brodarški sindikat je prodal nad 50.000 kart. Vse je bilo veselo in dobro razpoloženo in nič ni kalilo splošne dobre volje. Na povratku iz Zemuna pa je nenadoma skočil s parnika »Vojvoda Mišić« v Donavo neki Petar Gjorgjević z besedami: »Zbogom narode, zbogom bijeli svete« — in je utonil.

Konec štrajka v solarni na Pagu. Štrajk v solarni na otoku Pagu, ki je trajal skoro dva meseca, je končan. Uprava je dovolila mlajšim delavcem za 32 odstotkov, starejšim delavcem pa za 26 odstotkov višje plače.

Vlom v hotel. V hotel »Central« v Splitu so vlomili neznani zlikovci in pokradli večjo množino šunke, sira in drugih jestvin. Ker niso imeli s seboj potrebne posode, so izpraznili vrečo soli, sol stresli na tla, v vrečo naložili svoj plen in izginili.

Težka nesreča na vojaškem vežbališču v Zagrebu. V ponedeljek dopoldne se je vadil oddelek vojakov zagrebske garnizije pod vodstvom podporočnika Metoda Karevića v streljanju z bombami iz pušk. Ko je okoli poldvanajstih dopoldne neki vojak sprožil puško, se bomba ni izstrelila, ampak je v cevi eksplodirala. Učinek je bil strahovit. Podporočniku Kareviću je raztrgalo glavo, vojak pa je težko ranjen. Pokojni Karević je bil star šele 23 let.

Vsled udara onemel. V zagrebsko bolnišnico so pripeljali 23 letnega Jurija Benška iz vasi Bačun. V domači gostilni so se fantje stegli in Benška je nekdo s tako silo udaril po glavi, da je onemel.

Velik požar v trapistovskem samostanu v Banjaluki. V torek zvečer je nenadoma izbruhnil požar v čevljarski delavnici oo. trapistov v Banjaluki. Požar se je širil z bliskovito naglacio. Škoda znaša 400.000 dinarjev, ki pa jo trpi zavarovalna družba »Sava« v Zagrebu. Vzrok požara je neznan.

Nesreča z dinamitom. V Grabovom Dolu v Hercegovini je lovil kmet Svetko Pajić ribe z dinamitom. Odkod je dobival dinamitne patrone, ni ugotovljeno. Te dni pa je ponoči zbudil Pajićeve sosedne silen pok iz spanja. Ko so ljudje prestrašeni vstali in šli gledat, kaj je, so videli Pajićevo kočjo popolnoma razrušeno, njega pa so izpod razvalin izlekli mrtvega.

Povodnji v Bosni. Reka Bosna je na več mestih izstopila in okolico poplavlila. Ponekod sega voda že do železniške proge, da je nevarnost, da bo promet na tej progi začasno ustavljen. V Sarajevu pa je narasla Miljacka skoro za 3 metre nad normalo.

Nezgodna ministrskega avtomobila. Na potu iz Mostara v Ljubinje se je ponesrečil avtomobil ministrstva za notranje zadeve, s katerim se je vozil načelnik Aleksa Petrović. Načelnik Petrović je lahko ranjen.

Iz Primorske.

Umesten opomin. »Edinost« priobčuje dopis iz Podgore, v katerem se pisec bridko pritožuje nad žalostnimi posledicami običajnih nedeljskih plesov zlasti za dekleta, ki cel teden delajo v tvornicah, v nedeljo pa preplešejo na prašnih, zadušljivih in sploh v vsakem oziru skrajno nezdravih plesiščih. Dopisnik ugotavlja, da jetika ne razsaja kmalu v kaki vasi tako strahovito, kakor v Podgori, kjer znašajo bolniški dolgovci za jetične že nad 150 tisoč lir, ki jih občina gotovo ne bo plačala s skromnimi plesnimi takсами. Poziv županstvu, naj plesu po možnosti omeji ali pa sploh ukine, je popolnoma umesten.

Velikanska elektrarna. Blizu Trsta bodo izrabili vodno moč v takem obsegu, da naprava ne bo samo največja v Evropi, temveč bo tekmovala tudi z Niagarom v Ameriki. Niagara producira 80.000 HP, nova naprava jih bo pa 75.000. Kilowattnih ur bo na leto 180 milijonov, kar si pač težko predstavljamo. Najprej bodo izrabili moč Reke, nato pa vso vodno kraško moč tam naokoli. Pa ne samo za elektrarno jo bodo porabili, temveč tudi za umetno namakanje Krasa ter bodo doslej nerodoviti svet spremenili v kulturne pokrajine. Reka bo ukročena še čez eno leto. Tam, kjer prvič izgine pod zemljo, bodo napravili 40 m dolg jez, bodo vodo odpeljali naprej in bo padla slednjič po poldrugi meter močni cevi 300 metrov globoko.

Posojilnici v Opatjem selu je priznalo italijansko državljanstvo.

Razpisane službe. Razpisana je služba živinozdravnika v Kanalu, služba občinskega tajnika v Bovcu in služba občinskega tajnika v Kredu.

Poročil se je v sredo 23. septembra trgovec v Šturjah g. Vladimir Šapla z gđ. Emo Lutman iz Št. Andreža pri Gorici. Na svatbi so nabrali za dijaško kuhinjo v Gorici 170 lir.

Burja v Trstu. Te dni je divjala v Trstu huda burja. Njena hitrost je znašala 80 do 90 kilometrov na uro. Burja je pometala mnogo ljudi na tla, ki so se pri padcu znatno poškodovali.

Poravnava. Trgovsko sodišče v Trstu je potrdilo poravnavo v zadevi Jadranske banke na podlagi ponudbe skupine Feiner-Pozzi.

Pastir in orel. V okolici Budanja je pasel 15 letni Vladimir Slejko domačo živino. Nena-

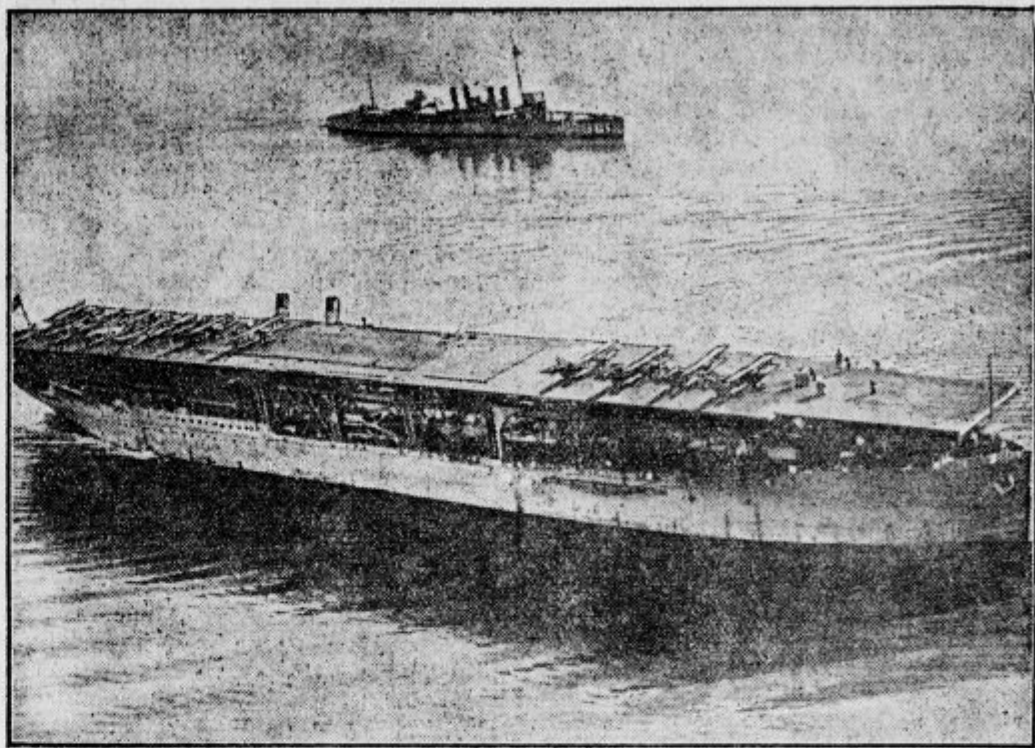
doma pa je začel krožiti nad pastirjem mogočen orel, ki se je končno zakadil v pastirja. Slejko se je branil s piščalko, kolikor se je mogel, rešilo pa ga je njegovo kričanje na pomoč, katero je slišal neki lovec, ki je orla ustrelil. Orel je pastirja prav občutno poškodoval.

Nesreča. Pri Fonih je našel 17 letni Janez Jug šrapnel in ga je hotel izprazniti. Šrapnel pa se mu je v roki razpočil. Nesrečnež je mrtev obležal na licu mesta.

Sleparji. Po okolici Kobarida se klatijo razni malopridneži in sleparijo neuko ljud-

stvo. Nedavno se je klatil tam okoli neki Čeh, ki je strahoval razne posestnike, naj mu dajo hrano in prenočišče, z grožnjo, da ima mnogo prijateljev, ki se bodo nad posestniki maščevali, če njegovim zahtevam ne ustrežejo. Nekdo neznanec, ki se je izdal za slikarja, pa si je izposodil kolo in se odpeljal z njim neznano kam.

Poskus samomera. V goriškem ljudskem vrtu se je zastrupila 25 letna A. S. Izpila je precej karbolne kisline. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec in jo rešili iz nevarnosti.

>kazorožitev.« — Slika predstavlja ameriško pošajo za letala na morju, na kateri je prostora za 14 letal.

Iz širnega sveta.

Židovske naselbine v Rusiji.

Te dni je preteklo eno leto, odkar je bil po sklepu Osrednjega izvrševalnega odbora SSSR ustanovljen »posebni odbor za organizacijo s poljedelstvom se živečih židov«, tako imenovani »tomzet«. V teku tega leta se je prijavilo 30.000 židovskih družin za obdelovanje zemlje. Od priglašanih se je naselilo 6000 družin, ki so šteje 30.000 duš, t. j. večje število nego število židov, ki so se kakor kolonisti naselili v teku 40 let v Palestini in Argentini. Sovjetska vlada je odkazala to leto židom v južni Ukrajini 60.000 desjatin, na Krimu 30.000, v Beli Rusiji 10.000 ali vsega skupaj 100.000 desjatin. Vso to zemljo so novi naseljenci zorali in obsejali ter sezidali 1000 hiš. Danes izkazuje sovjetska zveza 130.000 duš židovskega poljedelskega prebivalstva. Od tega števila se jih je naselilo 90.000 v revolucijskih letih. Pretežna večina židovskih poljedelcev je naseljenih v herzonskem okraju, kjer živi na črni zemlji v 44 vaseh nekaj stotega, nekaj novega židovskega kmetiškega prebivalstva, ki šteje 30.000 duš in poseduje 70.000 desjatin.

Ukrajinski Osrednji odbor je ukrenil, da se na Herzonu odkaže v prihodnjih mesecih še 100.000 desjatin za naselitev novih 7000 židovskih družin. Na ta način bo nastalo na Herzonu največje židovsko poljedelsko središče sveta s prebivalstvom 65.000 duš in s 170 tisoč desjatin obdelovane zemlje.

Predsednik Ukrajinskega sovjeta narodnih komisarjev Čubar je proglasil na poslednjem zasedanju sovetov, da bodo zaporedoma z rastočim židovskim poljedelskim prebivalstvom v herzonskem kraju napravili židovske okraje s samoupravo. »Sicer je mogoče« — je izjavil Čubar — »da se nam posreči ustanoviti tam židovsko avtonomno republiko na splošnem temelju sovjetskih republik. Podpirati moramo samostojni razvoj vseh narodov.«

Na drugi strani pa je določil tudi poljedelski komisariat RSFSR 2 milijona desjatin za kolonizacijo 100.000 židovskih družin. Na severnem Kavkazu, v Povolžju in na Uralu je že pripravljenih 350.000 desjatin za naselitev v prihodnjem letu.

Židovsko prebivalstvo pozdravlja z velikim veseljem naselbinsko politiko sovjetske vlade. V podporo vsega podjetja se je ustanovila v začetku letošnjega leta posebna javna organizacija »Družba za poljedelsko organizacijo delujočih židov« (»Ozet«), ki šteje v 50 mestih 5000 članov. Med njimi so znani komunisti in osebnosti, ki stojijo izven stranke. V kratkem času svojega obstoja je preskrbel »Ozet« židovskim naseljencem za pol milijona rubljev poljedelskih strojev in gradiva. Vrh tega se je obrnil »Ozet« za podporo tudi na žide po vsem svetu. Ameriška organizacija »Agro-Djoint« je napravila prvi korak za financiranje židovske kolonizacije SSSR. V ta namen je sklenila s sovjetsko vlado posebno pogodbo in izplačala za naselitev novih židovskih kolonistov 700.000 dolarjev. V prihodnji dobi namerava nabrati v ta namen zaklad 15 milijonov dolarjev. Pa tudi židovske občine in delavski krogi se za celo zadevo zanimajo in so ustanovili posebno društvo za podporo židovskih naselbin v SSSR (Ikor), ki ima podobne družnice po vseh ameriških mestih. Izmed ino-

zemskih židov so samo zionisti ali bolje rečeno njih voditelji proti naselbinski politiki sovjetske vlade.

Angleški kralji — direktni potomci Adama. »Slovenec« je priobčil svojčas izpisek iz irske kronike, ki trdi, da so Irci časovno prvi narod sveta in kojo listino so Angleži iz lahko umljivih vzrokov hoteli zatajiti in zatreti. Sedaj pa izvemmo iz čudne listine iz 16. stoletja, ki je že 250 let last Heraldovega »college«-a v Londonu, da gre rod prvih saksonskih kraljev naravnost nazaj do Adama in Eve. Tudi Nebukadnezar in Aleksander Veliki sta v dolgi vrsti prednikov. Listini je pridejanih nekaj prav lepih risb, tako prvi greh, gradba babilonskega stolpa in Noeove ladje. Po sporočilu te listine je Adam umrl na revmatizmu in je pokopan v Hebron, torej tam, kjer je zgodovinski grob Abrahama. Na vsak način nam kažejo take listine velik narodni ponos.

Slavespev na zakon. Znamenito igralko Cecilijo Sorel so vprašali, kaj misli o zakonu. Odgovorila je, da ni ne za prosto ljubezen, ne za poligamijo, ne za poliandrijo, temveč da je sedanjí način zakona najlepši. »Zakon pomeni za mlado deklico vsako dostojanstvo, vsako varstvo, vsako garancijo. Če bi le ljudje hoteli razumeti, kakšen vir sreče je zakon! Mislim, da bo zakon preživel vse socialne viharje. Ali ni zakon podlaga družbe? Zakona seveda, ki ne izvira iz ljubezni, si ne morem predstavljati. Vse svoje življenje biti s kom skupaj, ki ga ne maram in ne spoštujem, to mora biti pa res prava muka.«

Tuji na Francoskem. Na Francoskem je okoli enega milijona tujcev, večinoma Poljakov, Čehov, Jugoslovancev, Italijanov in Špancev. Čeprav so po ogromni večini pošteni delavci, je med njimi vendar tudi vedno rastoče število komunističnih agitatorjev in zločincev. Zato je francoska vlada s posebnim zakonom določila ustanovitev štirih detektivskih sekcij s 100 detektivci. Ena bo nastanjena v Lensu, druga ob švicarski meji, tretja v Parizu, četrta na jugu.

Kakšno škodo napravijo podgane? Škodo, ki jo napravijo podgane vsako leto na Angleskem, ceni uradna statistika na 70 milijonov funtov, to je 19 milijard dinarjev! To je dvakrat toliko, kolikor plača Anglija vsako leto Ameriki na vojnih dolgovih!

Nerodna ustava. Zdravniki so nujno priporočili predsedniku portugalske republike odpočitek in zdravljenje v francoskem kopališču Vichy, toda predsednik ni mogel slediti nasvetu. Portugalska ustava določa namreč, da ne sme predsednik zapustiti dežele brez dovoljenja zbornice. Poslanci so zdaj še v zraku. Zbornica je bila razpuščena in nove volitve še niso razpisane. Predsednik se je torej moral odpeljati v neko portugalsko kopališče.

Kačji pik. Nevarnost strupenih kač pretiravajo. Tako trdi Franc Kayser, ki je bil 10 let v Indiji za zdravnika in je ugotovil en sam smrtni slučaj vsled kačjega pika. Uradna statistika pa govori o tisočih in tisočih takih slučajev. Kayser pravi, da je pri objavi smrtnih slučajev na listinah zadnja rubrika: Kačji pik in drugi vzroki. Vsi tisoči drugih vzrokov se slednjič naprtijo kačjemu piku.

Gospodarstvo.

Dr. Fran Windischer:

Obrtno pospeševanje in obrtniški krediti.

V gospodarstvu je obrtniškemu stanu odmenjena važna naloga. Znamenit faktor tvori tudi v našem srednjem stanu že po svoji številčnosti. Okoli 24.000 znaša število obrtnikov v Sloveniji. Blagostanje tolikega števila gospodarjev je odločilne važnosti za ves naš gospodarski položaj. Obrtni stan je poklican, da pripravi prehod do industrije. Kar je zdravo in čvrsto, ima v sebi zvanje, da se širi in da raste. Izkušnja kaže pri nas in drugod, da so navadno zdrava tista podjetja, ki so se razvijala postopoma in racionalno. Ne mudi se jim, po Zupančičevu rečenju, in delajo po redu in premišljeno. Obrtniški stan je velike pomembnosti za našo gospodarsko prihodnost. Poklican je, da nam vzgaja pomlad. Da je obrtni naraščaj dober, na tem je ne samo naši domovini, marveč tudi vsem tistim krajem naše države, ki so v obrtnem pogledu iz umljivih razlogov napram nam v zastanku. Številno obrtnega pomladka je izdatno, kakor je tudi dokaj veliko število obrtnih pomočnikov. Ocenili bi število na 20.000. Samo zdrav in gospodarsko trden gospodar more vzgajati dober naraščaj. Poleg praktične šole pri moštru igra važno vlogo pouk v strokovni šoli. Strokovni pouk se širi v zadnjem času pri nas navzle denarnim težočam. V tem pogledu nam bo treba v bodoče smotnejše postopati ter po gotovem predznanju in načrtu uravnati strokovni pouk. Treba bo skrbeti, da pride enotnost v te šole, ki naj izpopolnjujejo praktično vežbanje pri moštru. Boljše je manj šol, pa dobrih nego veliko, če pa so v zadregi za svoj obstanek zbog pomanjkanja denarja ali vsled pomanjkanja večjih učiteljev. V tem pogledu bo treba misliti na to, da si s prirejanjem posebnih učnih tečajev zagotovimo potrebnih učiteljev. O tem se razmišlja tuintam, pa mislimo, da bo v dohodnem času mogoče, oživiti poseben pouk za učitelje v tečajih, sičinih onim, katere je pri nas začel zaslužni prijatelj obrtnišva pokojni Ivan Šubie.

Našemu obrtniku, ki je že v praksi, je potrebno dati prilike, da izpopolnjuje in dovršuje svojo strokovno izobrazbo. Obrtnemu pospeševanju, praktično urejenemu, se pri nas odpirajo vedno nove naloge. Razpoložna sredstva so sedaj premajhna, pa spričo važnosti vprašanja vendar sodimo, da bo treba napeti vse sile, da premostimo gmotne težave ter razširimo in poglobimo obrtno pospeševanje. Naš obrtnik ne sme omagati. Razmere so vedno težje in je v trdem boju za obstanek treba res dobro kvalificiranih rokodelcev. Računati moramo z dejstvom, da se utegne skoro povečati pritisk od severa, ko stopijo v veljavo trgovinske pogodbe, ki bodo promet in naseljevanje lajšale. Posvetiti bo treba posebno pozornost tudi vprašanju, kako si obrtnik nabavlja svoje orodje in potrebščine, ki jih doma ne delamo, iz naprednejših zemelj po čim nižji ceni. Krivo bi bilo, če bi prihajal od severa mogel prinašati seboj svoj instrumentarij carine prosto, dočim bi naš obrtnik moral nositi pezo carinskega bremena. Naš obrtnik je ukažen in je z veseljem segel po priliki, ki se laš ta mesec nudila obrtnikom v informacijskih tečajih v Mariboru in Ljubljani.

Premišljeno izvajanje obrtnega pospeševanja z zadostnimi sredstvi prinese vsekakor lep in zdrav napredek našemu stremičemu rokodelcu.

Veliko važnost igra v obrtniškem življenju vprašanje obrtnega kredita. Vprašanje obrtnega kredita ni lahko zadovoljivo rešiti, ker gre pretežno za gospodarsko šibke gospodarje, ki težko nudijo večje jamstvo. Vprašanje osebnega zaupanja stopa v ospredje pri teh kreditih. V letih po vojni je bilo obrtniku za kredit posebno težko, ker je manjkalo denarja in ker se v dobi inflacije ob velikih poslih večji zavodi niso radi pečali s tako skromno kupčijo. Najhujši časi so v tem pogledu pač za nami. Pomanjkanje denarja je popustilo, narobe zavlada je precejšnja obilica. Cena denarja pada in je upanje, da prihajamo do zmagljivejših prilik. Draginja se je zlomila takorekoč samaposebi, kakor se zlomi prehod mraz. Prizadevanju naših gospodarskih krogov, osobito Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je uspelo, da je pričetkom letošnjega leta tudi Narodna banka omogočila dajanje obrtniških kreditov. Začetek je bil majhen, ali led je prebit. Za ljubljansko in mariborsko oblast so na razpolago le mali zneski v celoti, pa tudi posamezni obrtniški prejemniki ne more dobiti več nego 5000 Din. Poslovanje s temi krediti gre vobče gladko od rok in brez posebnih težav in je upanje, da mogočni upnik po dobrih izkušnjah pokaže za bodočnost večjo ustrežnost. Vpoštevajoč praktične potrebe je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo nedavno tega zaprosila vodstvo Narodne banke v Belgradu, da poveča razpoložne kredite za obrtnike pri filijah v Mariboru in Ljubljani ter da hkrati dovoli posameznim prejemnikom kredite do vsaj 10.000 Din. Upajmo, da se akcija posreči. Denarno prilike so sedaj pri Narodni banki kakor sicer na denarnem trgu boljše in je mogoče izposlovati si tudi za trgovske in industrialne potrebe novih kreditov. Krog interesentov se tako širi, dočim za že obstoječe kredite ni lahko doseči povišanja.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1925.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posessniki hiš v ljubljanski in mariborski oblasti vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopj. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

S 1. aprilom t. l. se je uvedel v naši državi davak na zaslužek onih telesnih delavcev, ki so stari nad 18 let in izpod 65 let, ako zaslužijo na leto preko 5000 Din. Izvzeti so le sezonski kmetijski delavci (dinarji). Za telesne delavce, ki so zavezani temu davku, se smatrajo poleg poslov in slug vsi obrtniški in trgovski pomočniki in vajenci, industrijski de-

lavel itd. brez ozira na spol. — Davek, ki naj nadomesti dohodnino znaša s pribitki, invalidskim davkom in vojaško komorsko doklado vred 8.8 % od kosmatega zaslužka. Davka prost je edino zaslužek za čezurno delo. Zasluzku pa je prištet tudi naravne prejemke. Glede ocene naravnih prejemkov je generalna direkcija neposrednih davkov odredila, da se mora vrednost proste hrane gibati med 240 do 480 Din, vrednost prostega stanovanja pa med 60 do 120 Din mesečno. Za davek jamčijo delodajalci. Za telesne delavce, ki so v službi podjetniških, stavbenih, industrijskih in tovarniških obratov sploh, dalje v hotelskih in restavracijskih podjetjih in v veletrgovinah, poberejo delodajalci davek ob izplačilu zasluzka in ga s posebnim seznamom v dveh izvodih odpremiijo davčnemu uradu takoj po preteku vsakega meseca. Ostali delodajalci morajo za vsakega delavca ob sprejemu v službo tekom leta predložiti davčnemu oblastvu prijavo za odmero davka. Davčno oblastvo odmeri na podlagi prijave davek in delodajalec mora odmerjeni davek v četrtletnih obrokih odpremiijati davčnemu uradu z davčno knjižico dotičnega delavca. Do konca januarja vsakega leta pa morajo taki delodajalci predložiti prijave o zaslužku, izplačnem delavcem v preteklem letu. Ti delodajalci pa so upravičeni, ako to želijo, davek — enako kot veleobrati — odpremiijati mesečno s seznamom. Do kdaj in na kak način je odpremiti davek za nazaj in na podrobnosti za odpremo tega davka v bodoče, objavi finančna delegacija v Ljubljani v najkrajšem času s posebnim razglasom v Uradnem listu.

III. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa (poleg podjetij, ki javno polagajo račune in družb z omejeno zavezo vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1923 vsoto 360.000 Din), so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1925 do 30. oktobra 1925 in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob. Kdor vložil nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1925. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunavati poleg 12 % zamudnih obresti še za opomin 4 % terjane zneska.

V. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštete dne 15. oktobra 1925. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 12 % obresti in kot kazni še dvakratni znesek nepoležene takse.

Izkaz Narodne banke o stanju z dne 22. septembra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlike napram izkazu z dne 15. septembra 1925.) Aktiva: kovinska podloga 517.1 (— 3.6), posojila na menice 974.0, na vrednostne papirje 157.2, skupaj 1131.2 (— 22.4), račun za odkup kronskih novčanic 1186.3, račun začasne zamenjave 367.1, državni dolg 2966.3, vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 1217.3

(— 32.2), skupaj 9523.8; pasiva: glavni 27.9, rezer. fond 6.4, bankovi v obliki 6088.2 (— 36.5), račun začasne zamenjave 367.1, državne terjatve 65.3 (+ 32.9), obveznosti: po žiru 645.4, po raznih računih 110.6, skupaj 756.0 (— 54.7), vrednost založenih državnih domen 2138.3, čžija 74.3, skupaj 9523.8; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Tečaj eksotičnih valut. V naslednjem pri našemo tečaje valut, ki ne notirajo na naših borzah, vendar pa prihajajo čeprav v mali meri vpoštev v našem denarnem prometu. Kurzi so za zadnje dni meseca septembra t. l. Argentinski pezo 19 Din, brazilski milreis 4 Din, kanadski dolarji 52 Din, čilski pezo 3 Din, egiptovski funt sterling 260 Din, urugvajski pezo 34 Din, alžirski frank 2.90 Din, avstralski in novozelandski funt sterling 255 dinarjev.

Žitna trgovina. V sredo, dne 30. t. m. zopet ni funkcionirala telefonska zveza Ljubljane z Belgradom in Subotico. Poleg tega tudi ne prihajajo telegrami iz Subotice. S tem trpi kupčija. Žitna trgovina v takih dneh naravnost stoji in škoda radi tega gre v milijone. Poslovanje tako v privatni kakor borzni trgovini je navezano na telefonske zveze z žitorodnimi pokrajinami.

Obtok bankovcev v Švici. Po izkazu švicarske narodne banke z dne 23. septembra t. l. je bilo v Švici v obtoku za 781 milijonov frankov bankovcev, kar pomeni napram izkazu z dne 15. septembra t. l. znižanje za 9 milijonov frankov. Kovinska podloga je znašala 23. septembra t. l. 580 milijonov frankov.

Promet v sušnem prekopu. V prvi polovici t. l. je dosegel promet v sušnem prekopu rekordno višino. Skozi kanal je v tej dobi plulo ladij s 14.127.000 tonami, t. j. 1 milijon 980.000 ton več kakor v prvi polovici lani. 8.500.000 ton je potovalo pod angleško zastavo; blaga so ladje transportirale v prvih 6 mesecih letos 14.000.000 ton, kar predstavlja napram isti dobi lanskega leta višek za 1.114.000 ton.

Statistika konkurzov v mesecu avgustu v CSR. Po poročilu Državnega statističnega urada je bilo minoli mesec prijavljenih v Čehoslovaški republiki 27 konkurzov; od teh jih je bilo 20 na Češkem ter 7 na Moravskem in Sleskem. Aktivnost in pasivnost ni bila ugotovljena v 11 slučajih. V ugotovljenih 16 slučajih je znašala aktivnost 1.190.970 Kč, pasivnost pa 3.082.678 Kč. V istem mesecu je bilo 123 sodnih poravnjav, od katerih jih je pripadlo na Češko 63, na Moravsko in Slesko 48, na Slovaško 8, na Podkarpatsko Rusijo pa 4. Aktiva in pasiva se niso dognala v 3 slučajih. V ugotovljenih 120 slučajih so znašala aktiva 25.498.652 Kč, pasiva pa 49.717.407 Kč.

Borze.

Dne 30. septembra 1925

Denar.

Zagreb, Berlin 13.36—13.46 (13.367—13.467), Italija 228.75—231.14 (227.36—229.78), London 272.875—274.375 (272.229—274.29), New York 59.10—59.70 (56.05—56.65), Pariz 267.50 (265—269), Praga 186.30—188.30 (186.25—188.25), Dunaj 7.905—8.004 (7.9025—8.025), Curih 10.848—10.928 (10.85—10.95), Amsterdam 22.50—22.70 (22.56—22.76), Bruselj 245—249.

Curih, Belgrad 9.20 (9.20), Pešta 72.60 (72.60), Berlin 123.30 (123.35), Italija 21.05 (21), London 25.0975 (25.1025), New York 518.10 (518.05), Pariz 24.51 (24.485), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73.10 (73), Bukarešt 2.50 (2.50), Sofija 3.30 (3.75), Varšava 84, Amsterdam 208.35 (208.35), Bruselj 22.70 (22.60).

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. D.

Paganel se je moral, čeprav nerad, udati dokazom gospe Helene. Nadaljevali so pogovor o prednostih in nevšečnostih takega življenja prav do trenutka, ko je ladja pristala miljo pred Amsterdamskim otokom.

To samotno otočje Indijskega morja ima dvoje otokov, ki sta oddaljena približno trintrideset milj in ležita na istem poldnevniku kot indijski polotok; severni otok je pravi Amsterdamski otok, imenovan tudi otok svetega Petra, južni je otok svetega Pavla. Omeniti pa je treba, da so ju tako zemljepisci kakor mornarji čisto zamenjavali.

Te otoke je odkril decembra 1. 1796. Nizozemec Vlaming, natančneje pa jih je raziskal Entrecasteaux, ko je z ladjama Recherche in Espérance iskal pogrešanega La Perousa. In od takrat naprej so zamenjavali oba otoka. Šele 1. 1859. so se častniki avstrijske fregate Novara, ko so jadrili okrog sveta, zavedli te napake in jo popravili. Paganel jih je zavoljo tega zelo »obrajale«.

Otok sv. Pavla, ki leži južno od Amsterdamskega otoka, je neobljudena točasta gora, ki je bila svoje dni najbrž ognjenik. Nasprotno pa ima Amsterdamski otok, na katerega so se podali naši popotniki s čolnom, dvanajst milj v obsegu. Na njem stanujejo ljudje, ki so se radi ljubega kruha sami obsodili v žalostno življenje v samotni. Na otoku bivajo namreč ribiči, ki lovijo za nekega gospoda Otovana, trgovca z Reuniona, ki je tudi srečni posestnik otoka, njegov neomejeni vladar. Tega gospoda njegovi stanovski tovariši-vladarji sicer še niso priznali, vendar pa mu nese njegov ribolov kot civilna lista (= plača, ki jo dobivajo vladarji) petinasedemdeset tisoč frankov na leto. Služi si težke denarce s tem, da mu njegovi ribiči vsako leto nalove, nasole in odpošljejo na stotine »ototv polenovke«.

Sicer pa je Amsterdamskemu otoku menda usojeno, da je in ostane francoski. Najprej je bil last gospoda Camina, veletrgovca iz Sv. Denisa, ker ga je prvi zasedel. Ta ga je z ne vem kakšno mednarodno pogodbo odstopil Poljaku, ki ga je dal obdelovati po malgaških sužnjih. Kar je poljskega, je francoskega, pravijo, in tako je postal otok zopet francoski, ko je prišel v posest velespoštovanega gospoda Otovana.

Ko ga je posetil dne 6. decembra 1864. naš Duncan, je štel njegovo prebivalstvo reci in piši tri osebe, enega Francoza in dva mulata, vsi trije v vladarjevi službi. Paganel je torej mogel pozdraviti v osebni gospodi Vista svojega rojaka, ki je bil pa že zelo star. »Častitljivi starček« je sprejel drage goste zelo prijazno. Zanj je bil vedno praznik, če je mogel sprejeti pod svojo streho ljubezne goste. Otok svetega Petra obiskujejo sicer samo ribiči in lovci kitov, ki so navadno zelo odurni in se v družbi morskih psov niso mogli prav posebno izobraziti.

Gospod Vist je pokazal svoja podložniška mulata. Trije ljudje, nekaj divjih svinj v notranjščini otoka in pa par tisoč bedastih pingvinov, to so bila edina živa bitja. Hišica, kjer so stanovali naši trije »puščavnik«, je stala pri naravnem pristanu na jugozapadni strani, kjer se je oddrobil del gore.

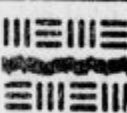
Toda že zdavnaj pred vlado Otovana Prvega so se zatekali na otok ponesrečenci. Paganel je vzbudil veliko zanimanje pri svojih poslušalcih, ko je začel pripovedovanje z naslovom: Zgodba o dveh škotih, zapuščenihi na Amsterdamskem otoku.

Bilo je leta 1827. Angleška ladja Palmira, ki je jadrila mimo otoka, je zapazila dim, ki se je dvigal visoko v zrak. Kapitan se je približal bregu in kmalu zapazil dvoje mož, ki sta dajala znamenja, da sta v sili. Poslal je k bregu čoln, ki je pripeljal na krov Jakoba Paina, štiriindvajsetletnega mladunca, in Roberta Proudfoota, moža kakih petdesetih let. Nesrečnikov skoro ni bilo več mogoče poznati, toliko sta pretrpela. Osemnajst mesecev sta bila skoro brez hrane, skoro brez sladke vode. Živela sta se s školikami, ribarila sta s starim, zvitim žebliem.

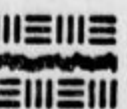
Tupatam sta vjela v zraku mladička, včasih sta bila po cele dneve brez hrane. Kakor rimske vestalke sta bdela in stražila pri ognju, ki sta ga bila zažgala z zadnjim končkom kresilne gobe, da jima ne ugasne za zmeraj. Povsodi sta nosila s seboj žerjavico kakor najdragocenejši predmet. Tako sta živel v revščini, pomanjkanju in trpljenju. Oba sta prišla na otok z ribiško ladjo, ki je lovila morske pse. Po stari navadi tamkajšnjih ribičev sta si vzela hrane za mesec dni, da ta čas pripravita olje in kože. Tako sta čakala, da se ladja vrne. A ladje ni bilo nikoli več. Pet mesecev nato je pristala na otoku ladja Hope, ki je vozila v Van-Diemen. Toda kapitan je bil slabe volje in ni hotel sprejeti obeh škotov na krov. Odpoval je, ne da bi jima pustil vsaj skorjico kruha ali prepečenca. Ubožca bi bila gotovo umrla v najkrajšem času, da jih ni zagledala in se jih usmiliła Palmira, ko je jadrila mimo otoka.

Drugi znamenitejši dogodek, ki ga pozna zgodovina tega otoka — če more imeti taka skala sploh zgodovino — je imel za glavnega junaka kapitana Perona, Francoza. Začne se ravnotako kot prvi z obema škotoma in tudi konča se podobno: junak se poda na otok, ladja se ne vrne, po štiridesetih mesecih pazanesejo vetrovi tujo ladjo v te kraje. V sredi pa drama vse drugačna, a nič manj grozna.

Kapitan Peron se je izkrcal s štirimi mornarji, dvema Angležema in dvema Francozoma. Imeli so s seboj živeža za petnajst mesecev, Ves ta čas naj bi lovili morske pse. Petnajst mesecev je poteklo, živež je bil pri kraju, a ladje od nobene strani. Začeli so štediti. Angleža sta mislila, da ju hoče kapitan prikrajšati, in sta se uprla. Kapitan Peron bi bil prav gotovo ubit, da mu nista prihitela na pomoč oba Francoza. Od tega trenutka dalje je postalo življenje neznosno, prava vojna. Sovražni stranki sta bili obojeni noč in dan. Večkrat so se spopadli. Zmagovali so sedaj eni, sedaj drugi. Tako se je pridružil pomanjkanju še večni strah. Brezdvoma bi k njo polegla ta ali ona stran, da jih ni našla angleška ladja in jih spravili domov. Tako divjajo nesrečni narodnostni boji celo na skali sredi neizmernega morja.

Priporočamo »Morjeve knjižnice« na Prevaljah: 4. zv. Kriev pot. Roman. 5. zv.: Knez Serebriani, roman. 6. zv.: Zadržna na grmadi, povest. 7. zv.: Otočski postrček, povest. — Cene so v Mladiki. — KOL.

Dunaj. Belgrad 12.525, Kočanj 169.90, London 34.255, Milan 28.75, Newyork 707.15, Pariz 33.45, Varšava 116.50. Valute: Dolarji 712, angleški funt 84.21, francoski frank 33.35, lira 28.65, dinar 12.465, češkoslovaška krona 20.915.

Praga. Pariz 159.75, Zagreb 60.175, Lira 137.5, London 163.50, Newyork 33.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odst. inv. posojilo 80—83, vojna odškodnina 375 (den.), zastavni listi 20—25, kom. zadolžnice 20—25, Celjska 201—204, Ljubljanska kreditna 220—240, Merkantilna 101—102, Prastrediona 1005 (den.), Kreditni zavod 175—185, Strojne 124, Trbovlje 360—368, Vevče 180, Nihag 37—39, Stavbna družba 165—180.

Zagreb. 7 odst. inv. posojilo 81, vojna odškodnina 360—370, za december 378, Hrvatska eskomptna 135—138, Kreditna 139—140, Hipobanka 72.50—74, Jugobanka 112—113, Prastrediona 1003—1005, Ljubljanska kreditna 225, Slavenska 50, Srbska 145—146, Narodna 5000, Eksploatacija 52, Sečerača 540, Nihag 38—42, Slavex 140—160, Slavonija 53—53.50, Trbovlje 360—365, Vevče 125.

Dunaj. Donavsko-savsko-jadranska 62.5, Alpin 28.21, Greinitz 14.1, Kranjska industrijska 27, Trbovlje 44.3, Hrvatska eskomptna 16.9, Leykam 17.1, Hipobanka 8.9, Mundus 94, Slavex 18, Slavonija 6.35.

Blago.

Ljubljana. Les: Jamski les, po uzancih ljubljanske borze, fco nakladalna postaja 5 vag., zaklj. 170; hmelovke, ravne, neobeljene, od 6 m naprej, komad, fco nakladalna postaja 6 (bl.); breza, okrogla, 10—30 cm, fco nakladalna postaja 350 (bl.); late 25-50, 30-50, monte, fco meja 540 (bl.). — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 265 (den.); koruza sremška, par. nakladalna postaja 185 (bl.); koruza sremška, par. slovenska postaja 1 vag., zaklj. 216; koruza v storžih, par. slovenske postaje 75 (bl.); koruza nova, november, december, januar, v enakih delih, par. slovenska postaja, 100 odst. kasa pri sklepu 122.50 (bl.); fižol ribničan, fco Ljubljana 300 (den.); fižol prepelčar, fco Ljubljana 340 (den.); fižol mandolov, fco Ljubljana 290 (den.); fižol mandolov, fco Postojna trans. 1 vag., zaklj. 350.

Cerkveni vestnik.

Nočnim častilem se uljudno naznanja, da bo nočjo celonočno čiščenje presv. R. T. Moli se 10. ura: Zahvala za božje dobrote. Uljudno vabimo nočno častilce, da se zanesljivo udeležijo čiščenja.

40 letni jubilej kongregacije v Lichtenurnem zavodu v Ljubljani bo drugo nedeljo v oktobru, to je 11. oktobra. Spored svečanosti bo tale: Zjutraj ob pol 6 govor, sv. maša in skupna posvečitev Brezmadežni v domači kapeli (v zavodu). Med sv. mašo skupno sv. obhajilo vseh družben. — Popoldne ob 2 fotografiranje na dvorišču zavoda. Ob 3 slovesen blagoslov, nato v dvorani družbena prireditev in razvedritev. — Vse tovarišice, ki pripadajo tej družbi, tudi one izven Ljubljane, so vabljene, da se sлавljajo udeležijo. — Ker je vabilo po ne ljubem naključju izostalo v 10. številki »Bogoljub«, dasi je bilo pripravljeno za tisk, prosim uredništvo »Bogoljub« predstojništva in vodstva ženskih kongregacij, naj bi blagovolila na ta »Slovenec« oglaš opozoriti one članice zgoraj omenjene kongregacije, ki se nahajajo izven Ljubljane.

Glasha.

Bajuk, »Pevska šola«, »Slovenec« je 29. septembra poročal o raznih dosedaj izšlih pevskih šolah, prezel pa je (najbrže pomotoma) Bajukovo, ki zavzema brez dvoma prvo mesto v slovenski

pevske literaturi. Objavljamo torej oceno Bajukove »Pevske šole«, katero je napisal eden prvih slovenskih glasbenih strokovnjakov in pedagogov, g. p. Hugolin Sattner. Ocena se glasi:

V Slovincih se zelo goji pevska umetnost; toda ona bi bila še mnogo bolj napredovala, da smo imeli dobro, temeljito in obširno pevsko šolo. Zdi se, da smo jo sedaj dobili, kajti Bajukova pevska šola hodi v resnici novo, pedagogsko pot. — Šola ima dva dela: vadnico in razlago ali slovnico.

I. Vadnica prične najprej z vajami za dihanje, seznanja učenca s notami, vzbuja ritmični čut z dik-tati, taktiranjem in petjem, napeljuje učenca k samostojnemu mišljenju in delovanju z nalogami, ki jih ima pevec pravilno dopolniti z notami ali ne-haji (pavzami), razvija polagoma glasbeno teorijo o notah, pavzah, intervalih, lestvicah, dur in mol, razloži trizvok in ga naredi za podlago mnogim praktičnim vajam, jemlje v obzir nezmožnosti nižjih in višjih glasov (alt, sopran, tenor in bas), obrav-nava vse intervale in ima zanje obilnega gra-tiliva, seznanja pevec tudi z basovskimi notami in ima za moške glasove posebne vaje, ki so večinoma imi-tatorični in vsled tega velike umetnostne vredno-sti, olajša in osladi z ljubkimi pesmimi ves nauk in se pri vseh vajah po potrebi sklicuje na razlago in citira v to svrhu dotične paragrafe.

II. Razlaga se naprej bavi s pevskim organom, ki ga popolnoma popiše in tudi slika; govori o nastanku, o mutaciji, o posluhu in daje pevcem prav modra navodila. Silno zanimiv je zgodovinski razvoj not, taktov, ertvoja, ključev, lestvic, solmi-zacije in jako nazorne so tabele, ki kažejo geome-triko intervalov in neharmonične tone. Nadvse praktičen je Batkejev glavnik, ki se postavi na ri-sano klavijaturo in omogoči vsakemu učenca, da sigurno najde vse tone katerekoli lestvice. K skle-pu obravnava še stare cerkvene tone, daje pravila za predavanje, raztelesi pesmico »Po jezercu v stavke, polstavke in motive, poda popolno analizo Nedvedovega »Popotnika«, omenja kratice in opiše glasbene oklepave. Na koncu se nahaja podrobno stvarno kazalo po abecednem redu, dalje seznam porabnih tujk in pregled razlage po paragrafi-h.

V tej pevske šoli je vse, prav vse, kar mora dober pevec vedeti. Posebne vrednosti je sloven-ska terminologija, katere se bodo starejši pevci težko privadili, mlajšim pa bo dobrodošla. Je pa terminologija premišljeno delo profesorjev-jerziko-slovcev, ki bo zelo olajšalo pouk. Glasha je namreč silno abstraktna umetnost in le tisti učitelj bo kaj opravil, ki bo prišel pred učenca z domačimi iz-razi in z nazornim poukom.

Kateremu učenemu zavodu pa je namenjena pevska šola? Menim, da vsem, začenši z ljudsko šolo, pa gori do visoke šole konservatorija. Učen-cem se primerno razbere potrebno gradivo in z vsakim letom se širi obzorje. Razdelitev gra-tiliva na razrede je stvar umnega učitelja.

Ampak eno je potrebno in to se bo doseglo. Ako se šolarčki v kratkem nauče čitati in pisati, zakaj se ne bi naučili po notah peti? Kanarčki se uči peti z orglijami, šolarje pa z metodičnim po-ukom in tega sedaj imamo.

Knjiga je sad dolgoletnega pevskega pouka na gimnaziji in na prvi mah se spozna, da jo je spisal solnik. Prostor v knjigi je škorpulanten po-rabljen, niti ena vrsta ni izgubljena. Posebna vri-na je tudi v tem, da so celotne stvari, recimo ta-bele, zmirom skupaj na eni strani. Papir je trden, tisk natančen; ostale so semtertje prav male na-pake, ki so na zadnji strani popravljene. Vadnica ima na koncu tudi državno himno »Bože pravde« v sbeškem in slovenskem jeziku. Drugih himen nima, ker to je stvar pesmaric, ne pa pevske šole. Da je Bajukova »Pevska šola« dobila potr-jeenje višje šolske oblasti, ker je izobren učen pri-moček pevskim učiteljem in učenecem, ji je na ta način odprta pot v učne zavode in se bo na tej podlagi pevske pouk po šolah močno poglobil

in ž njim pevska umetnost med celim narodom dvignila. P. Hugolin Sattner, m. p.

Stanko Premrl: 4 ženski dvospevi s sprem-jevanjem klavirja in Emil Adamič: 8 lahkih moških zborov. Obe zbirki ste izšli v založbi pev-skega društva »Ljubljanski Zvon«. Dobe se tudi posamezni glasovi (dvospevi) in posamezne parti-ture. Naročila na naslov: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, založba muzikalij. — Te lape in lahke skladbe bodo našim zborom zelo dobro došle in jih radi priporočamo.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja 4. oktobra: Ob pol 8 zvečer: »ZUPAN«, izvirni igrokaz v treh dejanjih. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 5 do 7 popoldne v pi-sarni »Ljudskega Odra«, čez dan pa v dru-štveni nabavni zadrugi, Ljudski dom, I. nad-stropje.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota 3. okt.: »Ifigenija na Tavridi«. Premijera. Izven.

Nedelja 4. okt.: »Pegica mojega srca«. Izven. Ponedeljek 5. okt.: »Ifigenija na Tavridi«. Red B.

Torek 6. okt.: Zaprt.

Sreda 7. okt.: »Periferija«. Premijera. Izven.

Četrtek 8. okt.: »Ifigenija na Tavridi«. Red E.

Petek 9. okt.: »Pegica mojega srca«. Red A.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek 1. okt.: »Mrtve oči«. Premijera. Izven.

Petek 2. okt.: Zaprt.

Sobota 3. okt.: »Hoffmannove pripovedke«. Red A.

Nedelja 4. okt.: »Netopir«. Izven.

Ponedeljek 5. okt.: Zaprt.

Torek 6. okt.: »Mrtve oči«. Red C.

Sreda 7. okt.: »Manon«. Red D.

Četrtek 8. okt.: Zaprt.

Petek 9. okt.: »Aida«. Red F.

D'Albert: »Mrtve oči«. Danes se odpre operna sezona z D'Albertovo opero »Mrtve oči«, ki se vprizori kot izven predstava. »Mrtve oči« so dra-matična pesnitev z medigro na podlagi legendarič-no-simbolične vsebine, katero sta napisala H. Ewers in M. Henry. Opera ima predigro in eno dejanje, ki se vrši na cvetno nedeljo pred Jeruzalemom. V predigri nastopijo pastirji in sicer gg. Korenja-kova, Banovec in Šubelj. V dejanju samem pa: Mir-tole, žena rimskega poslanika, ga Caleta; Marija iz Magdale ga Thierry; Arsinoo, Mirtoklejsina su-znja, ga Ribičeva; Arcezij, rimski poslanik v Jeru-zalemu, g. Holodkov; rimski stotnik Galba g. Ko-vač in egiptovski čarodej Ktesifar g. Mohorič. Ju-dovske žene pojo gđne: Ropasova, Asejeva, Ko-reninova, Jeromova in Ramšakova, Zide pa gg.: Janko, Šubelj, Bekš in Josip Rus. V operi nastopijo Arcezejovi sužnji in sužnje ter židovski narod. — Opero je naštudiral dirigent g. Niko Štritar, zre-žiral pa višji režiser g. Ošip Šest. — Cene navadne operne in so v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi.

Drama. Otvoritvena predstava letošnje dram-ske sezone se vrši v soboto 3. oktobra. Vprizori se kot izven predstava Goethejeva drama »Ifigenija na Tavridi« v prevodu pisatelja in urednika Ivana Albrehta. Za naš oder je režirala to klasično igr-o ga Marija Vera. Prvotno je bila določena kot olvo-ritvena predstava Shakespearjeva »Zimska pravli-

ci«, ker pa mora pri tej igri sodelovati vojaški orkester, je njena vprizoritev v soboto nemogoča ter bo ta premijera koncem prihodnjega tedna, ko se povrne muzika dravske divizije z vojaških vaj.

Pevska zveza.

»Pevska zveza« v Ljubljani naznanja, da so ne pričakovane razmere topot »Pevca« malo zadr-žale. Tiskan bo gotovo do 15. oktobra. Razposlali ga bomo takoj. — Pevske zbere opozarjamo, naj v novi zimski sezoni mislijo na urejen sistematičen pevske pouk. Ne pozabite učiti se not, ki so za pravilno in lepo petje neobhodno potrebne. Vse potrebne vaje in vse razlage najdete v Bajukovi »Pevski šoli«, ki je prav vam namenjena. Če jo naročite po »Pevski zvezi«, dobite nekaj popusta. — Navodila za pelletnico slede. — Odbor.

Naznanila.

»Krekova mladina« Ljubljana, pipčarski klub priredi v nedeljo 4. oktobra v I. delavskem kon-sumnem društvu na Kongresnem trgu pipčarski družabni večer. Na sporedu so komični prizori, ri-bolov, šaliva pošta, lov za pipci itd. Za jed in pijačo preskrbljeno. Vabljeni je vse delavski mla-dini naklonjeno občinstvo. Vstopnina prosta. Za-četek ob 7. koncu ob polnoči. — Odbor.

Tacen pod Smarno goro. Tukajšnje pevske društvo »Zarja« priredi v nedeljo 4. oktobra (v slučaju slabega vremena 11. oktobra) pri g. Jožefu Bitencu, p. d. pri Zibertu na brodu, veliko vinskio trgatve s petjem. Vsi prijatelji grozda in petja so iskreno vabljeni. — Odbor.

Mojsiri progovne službe drž. železnice imajo v soboto 3. oktobra ob 14 v Prešernovi sobi re-stavracije »Novi svet« važno konferenco zaupnikov celega ravateljstva. Vsi tovariši so vabljeni na go-tovo udeležbo. — Strokovni odsek mojstrov prog. službe UJNZ.

Turistika in sport.

Turistovski klub »Skalac« javlja, da se odpre v torek 6. oktobra ob pol 8 zvečer poučni tečaj za foto-amaterje (novince) v klubovi sobi, hotel »Ti-voli«. Vabljeni so brez izjeme vsi člani, kateri se zanimajo za fotografiranje.

Poizvedovanja.

Na živilskem trgu v Ljubljani so bili najdeni trije dežniki. Lastniki naj se zglase v pisarni mest-nega tržnega nadzorstva, Vodnikov trg 5.

Bele korale (Perlmutter) za okrog vratu so se zgubile 25. septembra od Poljanske ceste 18 do Ambrozevega trga. Najditelj se prosi, da jih odda proti nagradi: Poljanska cesta 18, pritičije.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.					
Normalna barometerska višina 736 mm.					
Čas opre- zovanja	Baro- meter v mm	Termo- meter v C	Relativna vlaga v C	Nebo, vetrov	Padavine v mm
29./9. 21 h	739.3	11.1	1.2	obl. sv.	
30./9. 7 h	739.7	11.0	0.8	obl. —	3.6
30./9. 7 h	741.6	13	0.5	obl. —	

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Naj-menjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamkol

PLETILJO sprejme za ta-kojšnji nastop F. Tajner, Dol. Toplice. Hrana in stan. v hiši.

VAJENCA

močnega in poštenega, išče takoj pod ugod. pogoji Ciril Podražaj, ključavn. na Igu 147

Grščina, matematika.

Instrukcijo iz vseh predme-tov do 5. gimn. razreda nudi reven dijak. Honorar naj-nižji. — Dopise prosim upravi lista pod »Ima praks«.

Mlinarski pomočnik

za tvornico barv se sprejme. Oni, ki so že delali v tem svojstvu tvornici barv ter imajo izkušnje v tej stroki, imajo prednost. — Ponudbe z označbo plačilnih pogojev na Mosler, tvornica laka i boja, d. d. Zagreb, Na Ka-nalu 41. 6570

SLUŽBE IŠČE mlad

pekovski pomočnik z dobrim sprječevalom. — Po-nudbe je poslati na JOSIP KEBER, Črna pri Prevaljah.

KUPUJEM

bukove in hrastove hlode ter bukove in hrastove par-cele na stoječem za posekati v lastni režiiji. Ozira se le na ponudbe z navedbo mno-žine in cene. PRODAJAM: drva, odrezke od žage in parket po znižani ceni, do-klar traja zaloga. — IVAN ŠISKA, tov. parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova 4.

MLEKO

dnevno okoli 500 l, skupno ali v manjših količinah, na žel. postajo ali direkt. kon-sumentu bi oddajala mlekar-ska zadruga. — Pisma prosim na upravo pod Pristno 6617.

SOSTANOVALEC se sprej-me z zajtrkom. — Krakovski nasip 16 (pritičije). 6614

Mala SOBA se odda solid. gospodu ali gospodični. — Nalov v upravi pod št. 6620.

Premog - Čebin

Woltova ulica 1. II.

Telefon št. 56.

POZOR!

Najvišje plačujem stare mo-ške obleke, čevlje, in pohi-štvo. Dopisnica zadostuje, da pridem na dom. — DRAME Martin, Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 29. 6572

Izjava.

Podpisani izjavljam, da so vse govornice, ki jih je raz-našala moja žena MARIJA KOZINA o strankah, stanuj-jočih v Šentpeterski vojaš-nici, neresnične, ker je sto-rila to v duševni zmedeno-sti. Ista se nahaja sedaj v umobolnici. — Ljubljana, dne 30. sept. 1925.

Josip Kozina,
kancel. v pok.

Prostovoljna javna dražba

pohištva, perila, obleke ter zlatnine, se bo vršila dne 2. oktobra 1925 ob 9 dop. v hiši Stari trg št. 19/I, levo. Kupci se vabijo. 6632

Acetilen. aparat

malo rabljen — ter dobro ohranjen — ugodno napro-daj pri J. PREZELJ, Novo mesto. 6627

Iščem službe

služe v trgovini, skladišču ali kaj sličnega. Na željo po-ložim kavicjo. Ponudbe pod »Vesten« št. 6596 na upravo.

1—2 učenki

sprejme učiteljica v vso oskrbo — pomoč pri učenju nem. in franc. jezika. — Na-slov v upravi pod št. 6619.

Strojnika k Dieslovemu motorju

v vsakem oziru samostojnega delavca, izučeneega ključ-čavničarja-mehanika in elektro-inštalaterja, sprejme večje podjetje v Sloveniji. — Ponudbe s sprječevali naj se pošljejo na naslov: »STROJNIK-DIESELOV MOTOR« št. 6581 — na upravo »Slovenca« v Mariboru.

Trgovino

z galanterijo in perilom od-da-ma s stanovanjem. Ponu-be upravi pod Sredina Ljubljane

Plin v stanovanja!

Vsaka štedljiva gospodinja uporablja v kuhinji, kopalnici in pri likanju samo plin. Neprimerno cenejše. — Vedno čisto. Vsak čas pripravljeno, kuha ter greje hitro.

Mnenje o nevarnosti plina je samo predsodek. Že od leta 1861, odkar obstoji plinarna, se ni dogodila nobena resna nesreča. Napeljava do hiše brezplačno. Napeljava v stanovanje stane samo 800—1000 Din, plačljivo v 10 mesečnih obrokih.

Kuhalnik se dobi že za Din 125.—
Likalnik » » » » » 140.—
Štedilnik » » » » » 1800.—

Uporaba plina v vseh obratih za varenje, taljenje, kuhanje pogon strojev i. t. d. najcenejša. — Vedno pripravljeno, čisto prihrana na času in denarju.

Pojasnila daje

MESTNA PLINARNA.

Potrži globoko žalost naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prelužno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, mati, tašča, teta in svakinja, gospa

Heritsch Katarina

dne 29. septembra ob 17 v 51 letu starosti po dolgotrajni mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek 1. oktobra ob 5 popoldne iz državne bolnice na pokopališče k sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. septembra 1925.

Globoko žalujoči ostali.

KDO PRODA od Bršnika v Zg. Šiški do biv. kurjeza zav.

800 m² zemlje

pri veliki cesti ali pri progji? — Ponudbe na upravo lista pod »Parcela« št. 6616.

»WERTHEIM«

BLAGAJNE in JEKLENE denarne OMARE za vzi-danje priporočila Ljubljanske komercialna družba, Ljub-ljana, Bleiweisova 18.

Vsak petek sveže morske ribe

Ant. Stacul

Ljubljana, Selenburgova ulica 4

Telefon št. 202

Znižane cene!

Za jesensko prodajo

kolesa in šivalni stroji

cene znatno znižane pri

J. GOREC

Palača Ljubljanske kreditne banke.

Znižane cene!

Dražba nepremičnin.

Dne 15. oktobra 1925 ob 10. uri dopoldne se bo v konkurzni zadevi neprisojene zapuščine po pokojnem Maksu Kopitarju, posestnik in trgovcu v Cerknici, prodajalo potom prostovoljno javi dražbe posestvo, ob-stoječe iz nepremičnin vl. št. 1491, 186 in 831 kat. obč. Cerknica.

Posestvo obstoji iz trgovske hiše z vrtovi, gospo-darskimi poslopji, sadovnjakom, dvoriščem in hlevi ter njive. Leži, izvzemši 5 minut oddaljeno njivo, v sredini Cerknice, tik ob prometni cesti in meri nad 1 oral. Vl. št. 1491 je obširna trgovska hiša, z dobro vpeljana gostilno, s trgovskimi prostori in skladišči ter stano-vanji odnosno prenočišči.

Posestvo brez njive je cenjeno na Din 212.575. — Njiva, ki bo prodana posebej, pa na Din 4400. Skupaj Din 218.975. — Izključna cena je cenilna vrednost v zne-sku po Din 216.975.—, ter se pod tem zneskom ne bo prodalo.

Vadij znaša 21.698 Din.

Posestvo je do zneska 155.000 Din obremenjeno s hipotekami, katere lahko prevzame kupec dogovorno s hipotekarnimi upniki v zaračun na najvišji ponudek.